

The Nationalist Movement Party's "Nation Sector" Doctrine and Its Reflections on the Election Campaign During the June 5, 1977 Turkish General Election Process

Mehmet Kürşad YAVAN*

İstanbul Üniversitesi, mkursadyavan@gmail.com *

Received Date: 01.07.2026 Revised Date: 20.07.2026 Accepted Date: 30.07.2026

Copyright © 2026 Mehmet Kürşad YAVAN. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The Nationalist Movement Party carried out a special election strategy during the June 5, 1977 General Elections and prepared for the elections using a doctrine called the "Nation Sector." In this process, party leader Alparslan Türkeş started the election campaign with a rally he organized in Çorum on May 15, 1977. Finally, on June 4, 1977, he held a rally in Eskişehir.

The strategy used by Alparslan Türkeş and MHP cadres in the elections is the view of Toplumculuk based on the doctrine of the "Nation Sector." Toplumculuk, which is generally based on the understanding of the economic development of the people and thus the creation of an organized public base, was accepted as a socioeconomic idea until June 5, 1977.

The main purpose of the study is to determine how the MHP prepared for the last "general elections" that took place before the September 12, 1980 Military Coup and to reveal the dominant strategies it created at the center of nationalism-based doctrines throughout the process. For this reason, research questions were determined with a focus on what the doctrine of the "Nation Sector" is, how the idea of socialism is analyzed and how the views expressed in the rallies held during the country tours are adapted to the discourse plane.

In the article, press sources were given priority as a methodological method to analyze the election process, and a comprehensive literature study based on primary sources was conducted by examining nationalist magazines and daily newspapers. Following the method and question sentences in question, it was concluded that the MHP made a more dynamic preparation compared to the previous election periods and was able to transfer its policies attributed to the "Nation Sector" strategy from theory to discourse practice.

Keywords: MHP. Alparslan Türkeş. Nation Sector. Elections. Press.

5 Haziran 1977 Türkiye Genel Seçimleri Sürecinde Milliyetçi Hareket Partisi'nin Millet Sektörü Doktrini ve Seçim Kampanyasına Yansımaları

ÖZET

Milliyetçi Hareket Partisi, 5 Haziran 1977 Genel Seçimleri sürecinde özellikli bir seçim stratejisi yürütmüş ve "millet sektörü" olarak isimlendirilen doktrini kullanarak seçimlere hazırlanmıştır. Bu süreç içerisinde parti Genel Başkanı Alparslan Türkeş, 15 Mayıs 1977'de Çorum'da düzenlediği miting ile seçim kampanyasını başlatmıştır. Son olarak 4 Haziran 1977'de Eskişehir'de miting düzenlemiştir.

Alparslan Türkeş'in ve MHP kadrolarının seçimlerde kullandıkları strateji, "millet sektörü" doktrinine dayanan toplumculuk görüşüdür. Genel hatlarıyla halkın iktisadi yönden kalkındırılması ve bu suretle örgütlü bir halk tabanı yaratılması anlayışına bağlı olan toplumculuk, 5 Haziran 1977 gününe kadar sosyoekonomik bir fikir şeklinde kabul edilmiştir.

Çalışmanın temel amacı, MHP'nin 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi öncesinde gerçekleşen son genel seçimlere nasıl hazırlandığını tespit etmek ve süreç boyunca milliyetçilik temelli doktrinler merkezinde oluşturduğu başat stratejileri ortaya koymaktır. Bu sebeple “millet sektörü” doktrininin ne olduğu, toplumculuk fikrinin nasıl çözümlendiği ve yurt gezileri sırasında düzenlenen mitinglerde zikredilen görüşlerin ne şekilde söylem düzlemine uyarlandığı odağında araştırma soruları belirlenmiştir.

Makalede seçim sürecini analiz etmek için metodolojik yöntem olarak basın kaynaklarına öncelik verilmiş, milliyetçi mecmualar ve günlük gazetelerin incelenmesiyle birincil el kaynaklara dayanan kapsamlı bir literatür çalışması yapılmıştır. Söz konusu yöntemin ve soru cümlelerinin akabinde MHP'nin geçmiş seçim dönemlerine kıyasla daha dinamik bir hazırlık yaptığı ve “millet sektörü” stratejisine isnat eden politikalarını teoriden söylem pratiğine aktarabildiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: MHP. Alparslan Türkeş. Millet Sektörü. Seçimler. Basın.

GİRİŞ

Türk Milliyetçiliği fikir sistemi, 19 Temmuz 1948 senesinde Millet Partisi'nin müessis edilmesi ile beraber siyasal hareketini kurmuş ve politik bir rota içerisinde seyretmeye başlamıştır. Millet Partisi, 1954'te Cumhuriyetçi Millet Partisi ismini almış, 1958 senesinde ise Türkiye Köylü Partisi ile birleşerek Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne (CKMP) dönüşmüştür. İsmi zikredilen siyasal parti, 27 Mayıs 1960 İhtilali'nin ardından gerçekleşen 15 Ekim 1961 Genel Seçimlerinde TBMM'de 54 milletvekili ile temsiliyet hakkı kazanmış fakat parti içi muhalefetin güçlenmesi sonucunda genel başkan Osman Bölükbaşı 1962 yılında istifa ederek tekrar Millet Partisi'ni kurmuştur. CKMP ise geçici genel başkanların yönetiminde siyasal faaliyetlerine devam etmiştir.

CKMP'nin bölündüğü ve Osman Bölükbaşı'nın yeni parti kurduğu dönem, Türkiye'de 27 Mayıs İhtilali'ni gerçekleştiren fakat daha sonra tasfiye edilerek yurtdışında görevlendirilen Milli Birlik Komitesi'nin 14'ler olarak anılan grubunun Türkiye'ye tekrar dönüş yapmaya başladığı devreye tekabül etmektedir. Söz konusu 14'ler grubunun içerisinde bulunan Alparslan Türkeş de 23 Şubat 1963 tarihinde Yeni Delhi'deki “sürgün” görevinden ayrılarak önce Avrupa'ya, ardından da Türkiye'ye giriş yapmış ve 14'ler içerisindeki diğer üyeler gibi siyasi faaliyetler yürüteceğini beyan etmiştir. İlk aşamada Adalet Partisi ile görüşen Türkeş, daha sonra CKMP'lilerin davetiyle zikredilen partiye katılmış ve 31 Temmuz 1965'te Genel Başkan olmuştur.

Alparslan Türkeş'in CKMP Genel Başkanı olması, parti içerisinde doktriner değişimin başlamasının önünü açmış ve Türk milliyetçiliği fikir sisteminde daha çok Türkçülük ismiyle anılan milliyetçi ideoloji doktriner Türk milliyetçiliği hüviyetine geçiş sağlamıştır. 9 Şubat 1969'da da Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını alan parti, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'ne uzanan süreçte doktriner görüşün getirdiği millet odaklı siyaseti benimsemiş ve seçimlerde de bu doğrultuda politikalar üretmiştir.

Bu çalışmanın temel amacı; MHP'nin 1977 Genel Seçimleri sürecinde benimsediği millet sektörü stratejisinin analizinin yapılması, süreç içerisinde Türkeş'in ve MHP kadrolarının kullandıkları politik üslubun değerlendirilmesi ve mezkûr partinin yurt içerisinde düzenlediği mitinglerde öne sürdüğü siyasi vaatlerinin belirlenmesidir. Bu sebeple CKMP'nin, doktriner Türk milliyetçiliği şiarıyla hareket etmeye başladığı 1965 senesi, makalenin başlangıç senesi olarak taban alınmış, 2. Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin kurulduğu 21 Temmuz 1977 tarihi ise bitiş kabul edilmiştir. Bu minvalde çalışmada

araştırma soruları; “millet sektörünün ne olduğu”, söz konusu doktrinin “MHP’nin seçim kampanyasını nasıl etkilediği” ve seçim sürecinde “Alparslan Türkeş’in açık hava toplantılarında stratejilerini nasıl anlattığı ve neler söylediği” olarak belirlenmiştir. Böylelikle çalışmada, özellikli şekilde siyasal söylem analizine ve ideolojik dinamizme odaklanılmıştır.

Çalışmada millet sektörü anlayışı üzerinden seçim kampanyasının incelenme sebebi, MHP’nin siyasi konumunun, sadece milli güvenlik anlayışıyla özdeşleştirilmesi ile alakalıdır. Ortaya konan çalışmalarda parti, ağırlıklı şekilde güvenlikçi politikalar üzerinden okunmuş ve değerlendirilmiş, iktisadi sistem önerileri ve kuramsal yapısı geri planda kalmıştır. Bu sebeple ”milliyetçi-toplumcu” “millet sektörü” doktrini merkezinde bir çalışma hazırlanmıştır.

Çalışmada yöntem olarak birincil kaynaklara dayanan milliyetçi basının temel alındığı bir yöntem benimsenmiştir. Bu amaçla başta *Hergün*, *Devlet*, *Genç Arkadaş*, *Töre*, *Türkiye Ülkücü Gençlik*, *Ülkücü Kadro*, *Milli Hareket*, *Türk Yolu*, *Ocak*, *Pusat*, *Hasret* ve *Yiğit Köylüm* dergi/gazeteleri kullanılmış ve aynı zamanda *Cumhuriyet* ile *Hürriyet* gibi ana akım medya organlarına da yer verilerek karşılaştırmalı bir araştırma yöntemi uygulanmıştır. Dönemin birincil kaynakları tasnif edilerek MHP ve Ülkücü kuruluşlar arasında söylem ve anlam bütünlüğüne yönelik literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Böylece seçim süreci milliyetçilerin gözünden, basın üzerinden takip edilmiştir.

Makale, giriş ve sonuç haricinde üç aşamadan oluşmuştur. Birinci bölümde MHP’nin seçim stratejisinin temelini oluşturan “millet sektörü” doktrinine temas edilmiştir. Söz konusu öğretinin “doktriner Türk milliyetçiliği” ideolojisi içerisinde nasıl geliştirildiği ve özünün ne olduğu, belirlenen soru cümleleri ile açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde MHP’nin yurt gezilerine yer verilmiş ve Genel Başkan’ın hangi şehirleri ziyaret ettiği ve “millet sektörü” merkezli stratejisini nasıl tanıttığı üzerinde durulmuştur. Bu aşamada tekrar “millet sektörü” stratejisinin alt cephelerine atıflar yapılmıştır. Son bölümde ise seçim sonuçları değerlendirilmiştir.

1. MHP’nin Seçim Stratejisini Oluşturan Çatı Doktrin: Millet Sektörü

Alparslan Türkeş’in Genel Başkan olduğu dönemden itibaren, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi’ne uzana süreçte MHP, katılım sağladığı tüm yerel ve genel seçimlerde stratejisini, doktriner Türk milliyetçiliği ideolojisine göre formüle edilen “millet sektörü” anlayışına dayandırmıştır. Öncelikle CKMP’nin 1965 senesinde yayınladığı “Müreffeh ve Kuvvetli Türkiye için” isimli parti programına isnat eden “millet sektörü”, ilk olarak toplumun refah seviyesinin topyekûn kalkındırılması gayesiyle ileri sürülmüş sosyoekonomik bir doktrini karşılamaktadır. Programa göre Türkiye, “geri ve hasta” bir ekonomik bünyeye sahiptir ve halk milli iktisat çağının imkânlarından mahrum şekilde yaşamaktadır (CKMP, 1965: 15). Mevcut düzende devlet sermayesi ile özel sermayenin, “milli kalkınmaya” tek başlarına hizmet edemediklerini ve ekonomik refahı arttıramadıklarını düşünen CKMP’liler, zikredilen sebeplerden dolayı milletin her bir ferdinin ekonomik üretime katılacağı, bütün milletin kapsanacağı, yine milletin kendisinin inşa edeceği, kuracağı, yöneteceği ve denetleyeceği bir iktisadi sistemin zorunlu olduğunu belirtmişlerdir (CKMP, 1965: 17).

CKMP'lilerin iktisadi saptamaları ve milletin “topyekûn” kalkındırılması gerektiğine dair öne sürdükleri görüşleri, 1967 senesinde “kamu sektörü” ve “özel sektörün” dışında yeni bir sermaye kaynağının yaratılmasına yönelik teorik girişimlere dönüşmüştür. Aynı yıl yayınlanan Dokuz Işık kitapçığında ilk defa “millet sektörü” lafzı kullanılmıştır (Aktepe, 1976: 6). Mezkûr doktrin, aynı zamanda “üçüncü yol” olarak da anılmaya başlanmıştır.

Alparslan Türkeş'in Genel Başkan olduğu CKMP'de doktriner Türk milliyetçiliği ideoloji çerçevesinde başlayan dönüşüm, partinin MHP ismini almasıyla birlikte ivme kazanmış ve “millet sektörü” prensibinin de başat sınırları belirginleşmiştir. Bu noktada iktisadi amaçlarla yapılandırılan söz konusu prensip, sosyal hayatın parçası haline gelmesi için sosyoekonomik bir kimliğe dönüştürülmüştür.

Millet Sektörü'nün asıl hüviyeti, milliyetçi bir toplum düzeninin nasıl kurulacağı ve organize edileceği sorusu üzerine şekillenmiştir. Bu noktada Türkeş ve MHP kadroları, Türkiye'nin sosyoekonomik yapısında meydana gelen ve iktisadi toplumsal kalkınmanın önünde engel teşkil eden sorunları, vatandaşlar ve zümreler arasındaki sosyal refah farkına dayandırmışlardır. Türk milliyetçilerine göre mevcut politik toplu durum, milleti oluşturan fertlerin sermaye birikimi yapmalarına ve hayatlarını idame ettirecek derecede gelir payı elde etmelerine imkân tanımamaktadır. Hızla büyüyen sanayinin talep ettiği iş gücünün karşılanmaması ve kar marjı ile hareket eden şirketlerin adil pay dağıtımı gerçekleştirmemeleri sonucunda Türkiye'de sosyal adaletsizlik vücuda gelmiştir. Bu noktada Türkeş; eşit gelir dağılımından sosyal hizmetlere, ulaşım şartlarının iyileştirilmesinden mülkiyet edinme hakkına uzanan bir “sosyal adalet tesisi” anlayışı geliştirmiş ve zikredilen doktrini de “millet sektörü” olarak adlandırmıştır (Türkeş, 1980: 78-82).

Millet sektörü bu noktada MHP kadrolarının savunduğu “milliyetçi-toplumcu düzene” göre gruplandırılan “altı sosyal dilim” usulüne uygun formüle edilmiştir. Doç. Dr. Kurt Karaca'nın (Fikren Eren) ana hatlarını deklare ettiği sisteme göre Türk milleti, kendi içerisinde mesleki temsil örgütlenmesine uygun şekilde “altı sosyal zümreye” ayrılacaktır. Bunlar; işçi, işveren, köylü, memur, esnaf ve serbest meslek mensuplarıdır (Karaca, 1971: 127). Zikredilen sınıfların iş kollarına uygun mesleki örgütlenmeler kurarak tasarruf sandıkları oluşturacaklarını ve nihayetinde bulundukları çalışma alanlarında “kendi kendisini idare edebilecek” düzeyde yönetim kabiliyetine erişeceklerini belirten Karaca, böylelikle “millet sektörü” doktrinindeki finans kaynağının menşeyini çözümlemiştir.

Görüldüğü üzere “milliyetçi düzen” öğretisinden yola çıkılarak geliştirilen “millet sektörü”, bünyesinde kurumsal bir özyönetim anlayışı taşımaktadır. Başta “özel ve devlet” sektörlerinin “alternatifi” şeklinde konumlandırılan ve finans kaynağını milleti oluşturan fertlerin kendi üretim gücüyle sağlamasını öngören sistem, MHP'nin politikleştirilmiş bir siyasi doktrini haline gelmiştir (Aktepe, 1976: 6-7). Ekonomik yönün baskın kanadı oluşturduğu “millet sektörü”, iktisadın toplumsal gelişimi doğrudan etkilemesi sebebiyle kısa sürede “dünya görüşü” olarak da kabul edilmiş, Türk milletini oluşturan bütün fertlerin; sadece madden refaha ulaştırılmasının yanı sıra manevi gelişimini de olumlu yönde değiştirmesi amacıyla revize edilmiştir (Arık, 1971: 11-16).

Özel ve devlet sektörünün yanında yeni bir ekonomik kalkınma modeli olarak öne sürülen “millet sektörü” aynı zamanda dönemin diğer iki önemli iktisadi doktrinine de milliyetçilik özelinde reddiye getirmiştir. “Özel ve devlet” kaynaklı ekonomik finansmanın, özünde Marksist-sosyalist ve liberal kapitalist iktisadi doktrinlerin bir formülü olduğunu düşünen Türk milliyetçileri, Rusya’da ve Amerika Birleşik Devletleri’nde tatbik alanı bulabilmiş adı geçen ideolojilerin, Türkiye’ye uygun olamayacağı kanaatindedir. (Akkaya vd., 1969: 107). Örneğin Mehmet Akyüz’e göre komünizm “sınıfcılığı” kapitalizm ise “ferdiyetçiliği” esas almaktadır. “Milliyetçi-toplumcu düzen” anlayışında ise “millet sektörü” ülkeyi, fırsat eşitliği anlayışına uygun şekilde “sosyoekonomik” normuna bağlı halde “teşkilatlandırarak” ve iktisadi yönden “altı sosyal dilimi” refaha ulaştırırken aynı zamanda söz konusu mesleki zümrelere siyasi temsiliyet de sağlayacaktır (Akyüz, 1975: 9). Mehmet Ak’ın da fikirleri bu noktada benzeştir. O’na göre; kapitalist ve sosyalist ekonomik sistemde ana gaye yöneticilerin kâr etmesidir. Özel sektörde kâr payına “kapitalist bir sınıfın”, kamu sektöründe ise “bürokratların” sahip olduğunu belirten müellif, “millet sektörü” uygulamasında ise bütün gelirin ve üretimin, “altı sosyal dilim” ile teşkilatlanmış halka ait olacağını belirtmiştir (Ak, 1975: 8). Ayhan Tuğcugil (Prof. Dr. İskender Öksüz) de “izm’ler” olarak adlandırdığı kapitalizm ve sosyalizmin materyalizm temelli politikalara haiz olmalarından dolayı Türk milletine uygun kalkınmayı maddi ve manevi sağlayamayacağı kanaatindedir. Ülkücülerin ise “ömürleriyle kısıtlı olmayan bir davayı” stratejik şekilde benimsemelerinden ötürü, “milli hedefe” ulaşacaklarını beyan etmiştir (Tuğcugil, 1977: 95). MHP Genel Başkanı Türkeş’in nezdindeyse millet sektörü; “küçük bir mutlu azınlığı” değil, halkı sermaye sahibi yapmak amacıyla geliştirilmiş bir doktrindir. Türkeş’e göre kapitalizmde ekonomik değerler, “bir avuç kapitalistin” elindedir. Toplumun büyük çoğunluğu mülksüzdür. Marksist sosyalist sistemde ise millet “işçi ve esir” durumundadır (Ercişli, 1977: 8-9). Belirtilen şartlardan dolayı ekonominin “millileştirilmesi” gerektiğini belirten Türkeş, “altı sosyal dilime” mensup olan vatandaşları; hem mülk sahibi yapmak hem de sermaye akışı içerisine dâhil etmek için; “milliyetçi, halkçı, toplumcu ve ülkücü” düzene dayanan “millet sektörünü” ön plana çıkartmıştır. O’na göre yeni kurulacak fabrika ve tesislerin mülkiyetine ortak edilecek işçi, köylü ve memurlar, kendi finans kaynaklarını yaratarak, özel ve kamu sektörlerinden ayrılacaklardır (Türkeş, 1977: 169).

Görüldüğü üzere “millet sektörü,” kamu ile serbest teşebbüslerin alternatifi olduğu gibi aynı zamanda dönemin baskın ideolojik görüşlerinin de milliyetçi bir teorik reddidir. Bu sebeple mezkûr görüş “üçüncü yol” olarak da anılmıştır (Türkeş, 1968: 2). Aynı zamanda iktisadi ve toplumsal kalkınmayı, politikleştirilmiş bir “siyasal mücadeleye” bağımlı kılan ekonomi politiği haline gelmiştir. (Aksoy, 1969: 13). Bu siyasal “mücadelenin” de pratiğe uygun teorisi, bahsedildiği üzere “altı sosyal dilimin” kapitalizm ve Marksizm’in karşısında ekonomik şartlar odaklı “teşkilatlandırılmasına” bağlıdır. Bu noktada Türk milliyetçileri, “altı sosyal dilime” ve mesleki temsil prensiplerine uygun şekilde dernekler oluşturmuşlar ve seçim sürecinde propaganda faaliyetlerini, söz konusu dernekler aracılığıyla kitleselleştirmeye çalışmışlardır. İşçi sınıfı için Ülkücü İşçiler Derneği kurulmuştur (Devlet, 26 Nisan 1971: 11). Ardından MHP İşçi Komitesi faaliyete geçirilmiştir (Devlet, 12 Şubat

1973: 3). Partiye mensup “esnaf dilimi” için Ülkücü Esnaflar Derneği müessis edilmiştir (Devlet, 5 Mayıs 1975: 10). Anadolu’da ikamet eden “köylü dilimine” yönelik Ülkücü Köylü Birlikleri hazırlanmıştır (Akıncı, 1971, s. 8). Bürokrasiye mensup “memur zümresi” için Ülkücü Memurlar Derneği aktif hale getirilmiştir (Devlet, 28 Temmuz 1975, s. 11).

Türk milliyetçiliği fikir sisteminin siyasallaşma sürecinde teoriden pratiğe geçişini sağlayan “millet sektörü” odağında kurulan “teşkilatlanmalar” yine zikredilen prensibin ışığında halkın “kalkınma davasını” oluşturan zümrelerin, iktisadi ilerlemelerini sağlayacak “araçları” ne koşullarda kullanacaklarını da belirlemişlerdir. (Yazgan, 1975: 24). Örneğin “işçi diliminin” hakları için “devlete ve işverene karşı bağımsız”, “milli ve tek tip” sendikacılığın uygulanmasını savunan Türk milliyetçileri, aynı zamanda işçinin çalıştığı fabrikaya ortak olması gerektiğini belirtmişlerdir (Devlet, 22 Eylül 1975: 5). Böylece “kölelikten ve mülksüz hayattan kurtarılacak” işçilerin, kendi ürettikleri sermayelerinden pay alabilmeleri planlanmış, Marksist ve kapitalist “sömürüden” “millet sektörü” doktriniyle uzaklaştırılmaları düşünülmüştür (Genç, 1975: 9). İşçi meselesiyle doğrudan bağlantılı olan ve “altı sosyal dilimin” içerisinde yer alan “işverenlerin” ise “sanayi toplumu” amacıyla yeniden örgütlendirilmesini öne süren Türk milliyetçileri, “emek-sermaye” durumu arasındaki çelişkiyi bu yolla ortadan kaldıracabileceklerini belirtmişlerdir (Etçioğlu, 1977: 13). Onlara göre işçinin fabrikalara ortak olması durumunda, işverenlerle müşterek çıkar ilişkisinde bulunabilecekler ve “kendi kendisini tamamlayan” sanayi kolları imal edebileceklerdir (Bayındır, 1973: 184). Elbette bu strateji, “işçi ve işveren dilimi” ile sınırlı kalmamıştır. Memur ve esnafın da çalıştıkları devlet kurumlarının veya özel şirketlerin, yönetim kurullarına dâhil olarak üretim mekanizmasına ortak olacakları söylenmiş ve bu suretle “millet sektörünün” her alanda istihdam sağlayarak “kalkınma ordusu” yaratacağına, “millileşen iktisadi yapının” “milli tabana yayılarak” bütünleşme doğuracağına inanılmıştır (Etçioğlu, 1977: 13).

“Millet sektörü” doktrini, “altı sosyal dilim” içerisinde yer alan “köylü sınıfı” kalkınması için ise diğer zümrelerinkinden farklı olarak “kooperatifçilik” uygulamasını benimsemiştir (Gök, 1976: 5). Türk milliyetçilerine göre kooperatifçilik; tesianüt fikrine bağlı yardımlaşmayı, toprağa dayalı üretimi ve üreticinin “sermayedarların sömürsünden kurtulmasını” temsil etmektedir (Taşer, 1976: 16). Türk köylüsünün ana geçim kaynağının tarım olduğunu düşünen milliyetçiler, bu sebeple taşranın kooperatifçilik ile kalkındırılabilceğini iddia etmişlerdir (Aktepe, 1972: 44). Sosyal ve iktisadi yapı gelişimini de zikredilen duruma isnat ederek “ziraat reformu” neticesinde üretimin sistematik şekilde arttırılabileceği ön koşuluna bağlamışlardır (Tunç, 1969: 7). İktisadi yönü, üretim ile söz konusu şekilde açıklayan Türk milliyetçileri, siyasi ve politik manada da kooperatifçiliğin, “teşkilatlı” bir düzeni oluşturabileceğini savunmuşlardır. Böylece “Milliyetçi Kooperatif Sistemi” tezi ortaya çıkmıştır. Zikredilen sisteme göre köyler ve şehirler, “Tarım Kentleri” projesiyle “cazibe merkezi” haline getirilecek ve tarımsal üretimin merkez alındığı “köy üniteleri” kurulacaktır (Ünal, 1976: 153). Müessis edilen sistemde ise belirlenen bölgeler, “ihtiyaçlara göre” gerekli malların ekimini gerçekleştirecek altyapı çalışmaları sonucu güçlendirilecekler ve halkın “temsil edildiği” yönetim kurulları ile idari fonksiyon

oluşturacaklardır (Maraşlı, 1977: 112). Aynı zamanda “satış kooperatifleri” de kurulacak ve üretilen gıdaların uygun pazarda alıcı bulmaları sağlanacaktır.

Anlaşıldığı üzere MHP ve Ülkücü kuruluşların “millet sektörü” doktrini, dönemin Marksist ve kapitalist ideolojilerinin, “kamu ve özel sektör” eğilimli sosyoekonomik ve politik argümanlarının reaksiyoner bir karşılığıdır. Adı geçen siyasal sistemlerin, milletin bütününe kapsamadığı ve ülke kalkınmasını “vatandaş lehine” gerçekleştirmediği alt metnine dayanarak oluşturulan doktrin, bu sebeple “altı sosyal dilim” içerisinde işçi ve köylü kesimini özellikli şekilde “teşkilatlandırma” gayesinin başat aracı olmuş, “topyekûn” kalkınma için diğer ideolojilerin “tekelleştirdiği” alanlara yönelim sağlamıştır.

2. Alparslan Türkeş'in Seçim Kampanyası ve Yurt Gezileri

Millet sektörü anlayışıyla hareket eden MHP'liler, seçim kampanyasını ilk olarak Urfa'da topraksız köylüye tapu dağıtarak başlatmışlardır. (Devlet, 7 Mart 1977: 4). Ardından beraberindeki heyetle İzmir'e giden Türkeş burada “doktriner temelli” milliyetçiliğin “haksızlığa, sömürüye, sınıfçılığa, vurgunculuğa, karaborsacılığa ve Cumhuriyet'i yıkmak isteyen ideolojilere” karşı olduğunu belirtmiştir (Devlet, 14 Mart 1977: 1). Akabinde Eskişehir ve Tosya'ya geçen Türkeş, zikredilen yerlerde partisinin il kongrelerine katılmış ve Kastamonu'da büyük bir miting düzenleyerek “kalkınma davası” hakkında konuşmuştur (Devlet, 21 Mart 1977: 5). Daha sonra Trabzon'a giderek İl Kongresi'nde beyanat vermiş, “büyük ve refah Türkiye'yi kurma yolunda” olduklarını belirterek seçim hazırlıklarını hızlandırmıştır (Devlet, 4 Nisan 1977: 11).

Söz konusu ilk gezilerde Türkeş, “millet sektörü” prensibinin isnat ettiği toplumculuk umdesine göre söylemler geliştirmiş, milletin refahını “engelleyen” ve sosyal adaletsizlik yaratan “haksız kazançları” eleştirmiştir. Bu noktada Türkeş'in, sınıfçılığa karşı çıkması, aynı zamanda komünizmin “sınıf savaşı” ilkesinin reddiyesiyle de alakalıdır. “Millet sektörü” doktrinine göre komünist ve kapitalist teoriler, “sınıflar arası” çekişme yaratarak halkı “birbirine düşürmekte”dir. Kapitalist sistem, “azınlık tahakkümü” kurarak hem “sömürü” yaratmakta hem de “ezilenleri” Marksist düşünceye itmektedir. Marksistlerin de bu durumu kullanarak “sınıf savaşı” tetiklediklerini düşünen Türk milliyetçileri, söz konusu durumu “bölücülük” addetmişler ve sınıf ayrımını kabul etmeyerek sosyal dilimlerin her birinin değerini vurgulamışlardır (Türkeş, 1976: 41). Bunun yanı sıra aynı ideolojiler, “cumhuriyeti yıkmak isteyen” şeklinde tanımlanmışlardır. Bahsi geçen yaklaşım da “millet sektörü” doktrininin serdettiği “ideolojik bilinçlendirme” yönteminin yansımasıdır. Toplumcu anlayışa göre Türk milliyetçileri; “gayri milli” akımlar olan; komünizm, kapitalizm, masonluk, Leninizm, Marksizm ve “siyasal ümmetçilik” ile “savaş” halindedirler. Düşman akımlar olarak nitelenen söz konusu fikirlerin “büşbütün yok edilmeleri” gerektiğini düşünmüşler ve onları “yükselme azmini” düşüren faktörler içerisinde görmüşlerdir (Genç Arkadaş, 1 Ocak 1975: 1.). Türkeş de zikredilen görüşlere istinaden “yıkıcı ideolojiler” tanımını kullanmıştır.

“Millet sektörü” doktrinini, ana seçim stratejisi olarak belirleyen MHP, il ve ilçe kongrelerinin nihayetinde ilk defa 15 Nisan 1977 tarihinde özellikli olarak seçim maratonuna başlamıştır. Bahsedilen devrede Birinci Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin işbaşında olmasından ve MHP'nin de koalisyon ortağı durumunda bulunmasından dolayı partinin

seçimlere, Adalet Partisi (AP) veyahut Milli Selamet Partisi (MSP) bünyesinde katılacağına dair “söylentiler” ortaya çıkmış, MHP kadroları da öncelikle zikredilen yaklaşımlara karşı önlemler almışlardır. İlk olarak MHP adına Necdet Sevinç, “sınıfçı düşüncüyü ihanet sayan” MHP’nin, “liberal kapitalizmi” benimsemiş AP ile hiçbir koşulda birleşmeye gidemeyeceğini belirtmiştir (Sevinç, 1977: 1). O’na göre söz konusu söylentileri destekleyecek bir politik girişim, “ihanet manasına gelmektedir” (Sevinç, 1977: 1). MHP Genel Başkan Yardımcısı Ali Fuat Eyüpoğlu ise MHP’nin AP ile birleşeceğine dair haberler yayımlayanları “korkaklıkla” suçlamış ve herhangi bir işbirliği yapılmayacağını beyan etmiştir (Hergün, 15 Nisan 1977: 1). Son olarak Türkeş de “bütün milliyetçileri” 5 Haziran seçimlerine kadar çalışmak için göreve davet etmiş ve “kimse ile birleşmeden” seçimlere katılacaklarını dile getirmiştir (Hergün, 15 Nisan 1977: 1).

Alparslan Türkeş ve MHP kadrolarının zikredilen tutumları, aynı zamanda rakip partilerin de milliyetçilik lafzı ile seçmene hitap etmelerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin Süleyman Demirel, “kapsayıcı milliyetçilik” odağında hareket ederek AP’nin de milliyetçi bir parti olduğunu belirtmiş, Türkiye’nin “milli bütünlüğünü” savunmayı, milliyetçilik olarak tanımlamıştır (Demirel, 1975: 117). MHP’nin politik düsturunu ise “aşırı akımlar” kategorisinde değerlendiren Başbakan, böylelikle “ortak seçmene” “makul milliyetçilik” anlayışıyla yönelmiştir. Bu süreçte MHP’ye de “işbirliği” teklifi götüren Süleyman Demirel, Türkeş’in kabul etmemesi üzerine milliyetçi söylemlerini arttırmıştır (Cumhuriyet, 15 Nisan 1977: 1). MHP kanadı da hem bu işbirliği haberlerini reddetmek hem de Demirel’in milliyetçi seçmen üzerindeki etkisini azaltmak maksadıyla seçime “tek başına” gireceğini beyan etmiş ve bütün milliyetçilerin de “tek çatı altında” olması gerektiğini savunmuştur. Bu noktada tekrar “millet sektörü” doktrinine başvuran Türk milliyetçileri, AP’nin “azınlıkçı zümrelere” hizmet ettiğini ileri sürmüşler ve belirli gruplardan ziyade halkın tamamının “halkın özüne uygun” politikalarla kalkındırılması için tek yolun “bozkurtçuluk” olduğunu vurgulamışlardır (Hergün, 21 Nisan 1977, s.7).

Türkeş, MHP’nin seçimlere “tek başına” katılacağını beyan ettikten sonra kampanyasını ilk olarak 23 Nisan 1977’de gerçekleşen MHP Büyük Kurultayı’nda kamuoyuna bildirmiştir. Türkeş’e göre Türkiye’nin “bir numaralı meselesi terör ve kızıl anarşidir.” On yıl önce komünistlerin, “silahlı isyana” başladıklarını belirten Türkeş, “devleti, rejimi ve ülke bütünlüğünü” tehdit eden Marksizm’in, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) tarafından desteklendiğini ve iktidarlar tarafından göz ardı edildiğini belirtmiştir (Hergün, 24 Nisan 1977: 7). MHP’nin ise “milli devlet ülküsüyle” hareket ederek Komünizm’e karşı “mücadele ettiğini” vurgulamış ve terör ile anarşiyi MHP’nin bitireceğini öne sürmüştür. Bu yaklaşımlar, “Komünizm’i CHP Besler, AP Seyreder, MSP Affeder, MHP Ezer,” sloganını yaratmıştır (Devlet, 9 Mayıs 1977: 1).

Konuşmasının devamında Türkeş, “millet sektörü” prensibinin de seçim sürecindeki ilk nüvelerini halka duyurmuştur. Toplumculuk umdesinin getirisi olarak “altı sosyal dilim” özelinde her kesim için ayrı kalkınma vaatlerinde bulunan Türkeş, sosyal refahın ve iktisadi düzenin nasıl tesis edileceğini anlatmıştır. “Fabrika yapan fabrikalar” kurulacağını dillendiren Türkeş, hem ağır sanayi hamleleri hem de Tarım Kentleri projesiyle toplumun kendisine ait üretim mekanizmasını inşa edeceğini vaat etmiştir. MHP’nin kalkınma odaklı

yaklaşımları da “Kurtuluş Türkes’te” sloganının kullanılmasına sebep olmuştur (Devlet, 11 Nisan 1977: 1). “Altı sosyal dilim” özelinde ise işçi kesimi için fabrikaya ortak olacakları söylenmiş, köylü dilimi için “faizsiz kredi ve köylü bankası” müessis edileceği bildirilmiştir. İşveren sınıfı için “faiz köleliğinin kaldırılacağı” vurgulanmış, esnaflar zümresine yönelik ise “tok karın” retoriği kullanılmıştır. Böylelikle “millet sektörü” doktrininin temel aldığı milliyetçilik anlayışına uygun, halkın “geçim ve refahının” arttırılması yönelik bir siyasi ajanda oluşturulmuştur. Buna paralel şekilde MHP, belirlediği 30 seçim sloganının çoğunluğunu da toplumculuk anlayışına isnat ettirmiştir. Seçim boyunca: “*Gecekonduya tapu, köylüye toprak*”, “*köylü bankasını biz kuracağız*”, “*işçi yönetime iştirak fabrikaya ortak*”, “*iş ekmek adalet milliyetçi hareket*”, “*güçlü devlet zengin millet*”, “*milli devlet güçlü iktidar*”, “*komşusu açken tok yatan bizden değildir*”, “*sevgi kardeşlik birlik içinde kalkınma*”, “*faiz köleliğini biz ezeriz*”, “*yoksulluğu biz yeneriz*”, “*herkese aş, iş ev, eğitim*”, “*dik baş tok karın mutlu yarın*”, “*topraksız sanayide sendika ağalığına paydos*”, “*yoksulluğu işsizliği sömürüyü biz yeneceğiz*”, “*aracıyı tefeciyi vurguncuyu biz kovarız*”, “*köylüye toprak işsize iş herkese ev*”, “*kiracıyı soyulmaktan esnafı ezilmekten işçiyi sömürülmekten biz kurtarıyoruz*” düsturlarını kullanan parti, “millet sektörünü,” seçimin ana sloganları üzerinden vurgulamıştır (Hergün, 24 Nisan 1977: 1). Bunların yanı sıra “yardımcı sloganlar” da belirlenmiştir. “*Önce İman ve ahlak*”, “*her türlü bölücülüğe hayır*”, “*her türlü emperyalizme hayır*”, “*kavga değil kardeşlik anarşi değil huzur*”, “*komünizme kapitalizme karşı birleş tek lider Türkes*”, “*İslamiyet bedenimiz Türklük ruhumuz*” gibi partinin ideolojik hassasiyetlerini yansıtan düsturlar da tercih edilmiştir. Böylece MHP; Türk milliyetçiliği, İslam inancı ve toplumculuk görüşlerini birleştirmiştir.

Alparslan Türkes, MHP Büyük Kurultayı’nın ardından Türkiye’de yaşanan “siyasal şiddet” sebebiyle seçim maratonuna ara vermiştir. “1 Mayıs Katliamı” ve üniversite işgalleri neticesinde duraksayan süreç, 7 Mayıs 1977’de MHP’nin seçim beyannamesini yayınlamasıyla tekrar başlamıştır.

MHP, yayınladığı beyanname ile stratejisinin ana hatlarını kamuoyuna duyurmuştur. Buna göre; “*Türk devletinin bağımsızlığı ve vatanın bölünmezliği ilkesi uğrunda ve hür demokratik rejimi payidar kılmak için bütün gücüyle mücadele etmeyi*”, “*komünizm, emperyalizm ve insanlık düşmanı her türlü akıma karşı milletin varlığını savunmayı*”, “*Türklük gurur ve şuru ile İslam ahlak ve faziletini her türlü istismardan kurtararak gönüllerde yaşatmayı*” taahhüt etmiştir (Devlet, 16 Mayıs 1977: 6–7). İktisadi amaçlarını ise: “*vurguna, tefeciliğe, sömürüye karşı insan haysiyetini hâkim kılmak*,” “*hızlı kalkınma sağlayarak milleti sefaletten kurtarmak*,” “*bankaları ve sigortaları devletleştirmek*,” “*köylüyü refaha ulaştırmak için Tarım Kentleri kurmak*,” “*işçiyi hisse senetleriyle fabrikaya ortak yapmak*,” “*sarı sendikacılığa son vermek*,” “*bütün vatandaşlara sağlık sigortası yapmak*,” “*çocuklara ücretsiz eğitim vermek*” ve “*yeraltı kaynaklarını devletleştirmek*,” olarak açıklamıştır (Devlet, 16 Mayıs 1977: 6–7). Böylece MHP, bir taraftan “sosyal devlet anlayışı” portresi oluştururken aynı zamanda iktidar olması durumunda hayata geçireceği “idari mekanizmayı” da tanıtmıştır (Devlet, 30 Mayıs 1977: 6–7).

MHP’nin seçim beyannamesi, büyük kurultayda öne sürülen sloganlar ile benzerlikler taşımaktadır. Öncelikle MHP, “millet sektörü” anlayışının bir getirisi olarak

“insanı insana sömürmemek” için insan haysiyeti lafzını kullanmıştır. Bu tutum, esas noktada liberal kapitalizm görüşünün toplumcu bir eleştirisidir. “Millet sektörü” anlayışına göre sınıflar arasında rekabet veyahut üstünlük bulunmamaktadır. Bir sınıfın başka bir sınıfı “ezmesini” ve iktisadi yönden “sömürerek” tahakküm kurmasını engellemek isteyen Türk milliyetçileri, fertlerin emek prensibini öne sürmüşler, bu yolla “kapitalistleşme” sürecinde oluşan refah farkını azaltmayı düşünmüşlerdir (Kavuncu, 1977: 1). Bu durum aynı düzlemde vatandaşlara; ücretsiz eğitim ve sağlık sigortası hakkı tanınmasıyla da bağlantılıdır. Böylece topyekün bir “kalkınma seferberliği” için sınıflar arası dayanışma ağı yaratılmak istenmiş, “sosyal bütünleşmeye” odaklanılmıştır (Aslanpınar, 1977: 10).

Seçim beyannamesinde dikkat çeken diğer husus başta yeraltı kaynakları olmak üzere büyük sermayenin devletleştirilme vaadidir. Milliyetçi-toplumcu anlayışa göre yeraltı zenginlikleri, yeryüzünde “rastgele dağıldığı” için her millet, kaynak kullanımı açısından aynı şansa sahip olamamaktadır. Zikredilen durum, devletleri mutlak suretle “yayılmaya” ve rekabete sürüklemektedir (Külünk, 1977: 6). Emperyalizmin de temel savının bu şekilde olduğunu düşünen Türk milliyetçileri, kendi ülkelerindeki madenleri devletleştirerek gelirleri, madenler üzerinde imtiyaz hakkı talep eden çokuluslu şirketlere veyahut özel sektöre değil, “halkın ortak olduğu” devlet kurumlarına kazandırmak istemişlerdir (Sevinç, 1975: 7). “Millet Sektörü” doktrinine göre madenler de vatandaşların ortaklığına açılacağı için yeraltı zenginlikleri de doğrudan onu işleyen, çıkartan ve bu yolla sermaye birikimi yapan halka ait olacaktır.

“Millet sektörü” açısından seçim beyannamesinde vurgulanan diğer bir dikkat çekici vaat ise “sarı sendikacılığın” sonlandırılacağıdır. Bu söylem, toplumcu sendikacılık sisteminin bir yansımasıdır. Dönemin milliyetçi işçi kuruluşu Ülkücü İşçiler Derneği’ne göre Marksist ve kapitalist sendikacılık, yüksek oranda anarşizme sebep olmakta ve işçiye temsilen faaliyetler yürütmek yerine onları sadece bir “makine” olarak görmektedir. Bu sebeple zikredilen ideolojilerin “güdümünde” kurulan sendikalar da amaçlarından çıkarak politik faaliyetlere yoğunlaşmaktadırlar (Devlet, 7 Ocak 1974). Ülkücüler bu durumu “millet lehine” çözümlemek için tek merkeze bağlı, her iş kolunun yalnızca bir sendika ile temsil edilebileceği ve “isteyen işçilerin” üye olabilecekleri tek tip modeli önermişlerdir. Böylece “sendika ağalığını” ve sadece politik maksatla kurulmuş “sarı sendikacılığı” engelleyebilecek, Marksist ve kapitalist pratiği de sonlandırabileceklerdir.

Seçim Beyannamesinin yayınlanmasından bir hafta sonra, 15 Mayıs 1977’de Türkeş, Çorum’a giderek yurt gezileri özelinde “seçim maratonunu” resmen başlatmıştır (Hergün, 15 Mayıs 1977: 1). Burada MHP’nin; Ordu, Ankara, Yozgat ve Mardin milletvekili adayları açıklanmıştır. 16 Mayıs günü İskilip ve Osmancık’a hareket eden Türkeş, mezkûr ilçelerde halk ile temas etmiş, “Anadolu insanının çileler içerisinde” bulunduğunu belirtmiştir (Hergün, 17 Mayıs 1977: 1). 17 Mayıs’ta ise Gümüşhane ve Erzincan’a ulaşan Türkeş ve MHP Heyeti, Türk milletini “sanayi devrimi sonuçlarına” ulaştıracaklarını iblağ etmişlerdir (Hergün, 18 Mayıs 1977: 1).

Türkeş ilk seçim turunda, ağırlıklı olarak “halkın sefaleti” konusu üzerinde durmuş ve bunun sebebini, sanayileşememek olarak çözümlemiştir. Özellikle Erzincan’da gerçekleştirilen mitingde Türkiye’nin sanayileşme aşamalarındaki eksikliklerinin,

günümüzdeki “halk sefaletini” doğrudan etkilediğini belirtmiş, “doğru şekilde gerçekleştirilmeyen kalkınma politikalarının” sonucunda halkın “sırtına daha çok yük bindirilirken”, yönetici azınlığın ise “nimet elde ettiğini” vurgulamıştır. Bu yaklaşımlar, “millet sektörü” doktrininde ifade edilen “sanayileşme davası” ile iz düşümlüdür. Türk milliyetçilerine göre ülkede sanayi atılımı gerçekleştirmek isteyenler, sadece “montaj sanayi” kurmuşlar, reform hareketi başlatmak yerine “fuzuli” ve “gösterişçi” işlerle meşgul olarak Türk milletine uygun bir sistem inşa edememişlerdir (Nacak, 1975: 3). Türkeş de mitinginde bu duruma vurgu yapmış, sanayi gelişimini tamamlayamayan Türkiye’nin MHP iktidarında bu eksikliğini gidereceğini belirtmiş, azınlık “patron” sınıfının değil, üretime katılacak ve “nimeti” kazanacak halkın asıl yönetici olacağını ileri sürmüştür.

Türkeş ve MHP kadroları; Çorum, Osmancık, Gümüşhane ve Erzincan gezilerinden sonra ilk büyük çaplı mitinglerini 18 Mayıs 1977’te Erzurum’da gerçekleştirmişlerdir (Hergün, 18 Mayıs 1977: 1). Bütün şehrin bayraklarla donatıldığını ve “yüz binlerin” mitinge katıldığını belirtildiği açık hava toplantısında söz alan Türkeş kendilerinin, “üçüncü yolcu Dokuz Işıkçı iktisat politikasının” savunucuları olduklarını dile getirmiştir (Okuyan, 19 Mayıs 1977: 1). Türk insanının “devlete ve sermayeye ezdirilmemesi” için komünizme karşı oldukları kadar kapitalizme de karşı olduklarını belirtmiştir (Hergün, 19 Mayıs 1977: 7). Bu sebeplerden dolayı “milletlerarası kapitalizmin revizyona uğramış hali” olan ve “Hristiyan Kültür Birliği” manasına gelen Avrupa Ekonomi Topluluğu’na karşı olduklarını beyan etmiş, yerli ve milli sermaye ile Türkiye’nin kalkındırılabilirliğini vurgulamıştır. Mitingin ardından köyleri gezerek Bayburt’a hareket eden Türkeş, sonrasında Elazığ’a ulaşarak bir miting daha düzenlemiştir (Hergün, 20 Mayıs 1977: 1). Burada daha çok dini ve mukaddesatçı söylemlerde bulunmuş, “Allah’ın, devletin, kitabın, bayrağın ve vatanın bir” olduğunu beyan etmiştir.

Erzurum’da gerçekleşen miting, Alparslan Türkeş’in toplumculuk görüşüyle desteklenen “millet sektörü” prensibi hakkında en çok bilgi verdiği açık hava toplantısıdır. Türkeş konuşmasında, doktriner Türk milliyetçiliğinin proaktif şekilde karşı olduğu ideolojilerin iktisadi yönüyle politik perspektiflerini birleştirmiştir. Marksizm’in ve kapitalizmin ekonomi kuramının insanları “sömürdüğünü” vurguladığı gibi milli güvenlik açısından da tehlike arz ettiklerini belirtmiştir. O’na göre kapitalizm, sadece kar amacıyla, komünizm ise meta temasıyla hareket etmekteLERdir. Böylece insanın ruhi ve maddi gereksinimlerini de karşılayamamakta, varoluşsal bir kriz yaratmaktadıRlar. “Millet sektöründe” ise devlet ve özel sektörlerin yanı sıra milletin kendi sermaye birikimi sayesinde inşa edeceği üçüncü finans kaynağının varlığı, bahsi geçen iki ideolojiye “muhtaç kalmayı” engelleyecek ve Türk milleti kendi formuna uygun üretim sistemine geçiş sağlayacaktır. Sonucunda halkın hem geçim sorununun çözüleceğini hem de “ruhuna uygun” sosyal sistemin kurulacağını iddia eden Türkeş, “Dokuz Işıkçı iktisadın” da temelini bu şekilde özetlemiştir. Bahsi geçen retorikler, “millet sektörü” doktrinindeki “siyasi ve ekonomik cephelerin” bütünleştirilmesi anlayışının tezahürüdür. Toplumcu fikriyatta tıpkı sosyalist kuramlarda da tesadüf edildiği gibi iktisat ve politikanın merkezileştirme anlayışı hâkimdir. MHP’lilere göre politik mücadelenin özü, ekonomik yönden “teminat altına alınmış” halkın, demokrasiye uygun yöntemlerle kalkınma davasına katılması demektir.

“Geri kalmış ülke” konumundaki Türkiye’de iktisadi gelişmenin, milleti siyaset dışı tutan ve ekonomiyi toplumdan bağımsız değerlendiren zümrelerce ele alınmasını eleştiren Türk milliyetçileri, siyaset ve iktisadi birleştirmişlerdir (Genç Arkadaş, 1 Eylül 1975: 1). Bu tutum, ileride milli güvenlik anlayışıyla da eş duruma gelmiş, “millet sektörü”, Marksizm ve kapitalizmin karşısında sadece “sosyal devlet” endoktrinasyonu ile değil, aynı zamanda proaktif bir güvenlikçi modelle de konumlanmaya başlamıştır.

Alparslan Türkeş, Erzurum ve Elazığ mitinglerinin ardından Kayseri’de Necip Fazıl Kısakürek’in de katıldığı yeni bir açık hava gösterisi düzenlemiştir (Hergün, 20 Mayıs, 1977: 1). Elazığ-Kayseri arasındaki bütün köylerin “*Türk Bayrakları ile donatıldığının*” ve köylülerin, Türkeş’i “sevgi gösterileriyle” karşıladıklarının aktarıldığı mitingde Türkeş, “milli harp sanayisi” hakkında konuşmuştur (Akdağ, 1977: 1). O’na göre Türkiye, içinde bulunduğu jeopolitik konumdan dolayı, milli harp sanayisini kuvvetlendirmeli, kuvvetli bir barış için yerli silahlarını üretmelidir (Hergün, 21 Mayıs 1977: 7). Anlatılanlar da “millet sektörünün” yerli ve devletçi yaklaşımlarıyla örtüşmektedir. Toplumcu anlayışa göre üretimin tamamen yerli sanayiye dayanması, toplumsal kalkınmanın ilk aşamasıdır (Devlet, 5 Mart 1973: 4). Türkeş nezdinde, milletin modernleşmesi ve kitlesel noktada “birlikte” kalkınması, başta sanayi sektörü olmak üzere bütün üretim mekanizmalarının yurt içerisinde imal edilmesine bağlıdır. Böylece milli güvenlik açığının da kapatılacağı düşünülmüş, üretim kapasitesinin sağlanması durumunda bütün işkollarına tedarik sağlanacağı hesaplanmıştır.

Kayseri mitinginin ardından Türkeş ve refakatindekiler, Niğde ve Nevşehir’e hareket etmişlerdir. Türkeş bu şehirlerde de küçük mitingler düzenlemiş, ağırlıklı şekilde “köycülük” doktrini üzerinde durmuştur. İcra ettiği konuşmada milletin, “en teşkilatsız” ve “sosyal güvencelerden en yoksun” kesiminin köylüler olduğunu dile getirmiş, mevcut kooperatiflerin yetersiz olduğunu vurgulamıştır. MHP iktidarında ise “millet sektörü” prensibine uygun şekilde köylerin “teşkilatlandırılacağını”, yeni ve işleyen kooperatifler kurulacağını belirtmiştir (Hergün, 22 Mayıs 1977: 1). Bu görüşler de “millet sektöründeki” kooperatifçilik anlayışla iz düşümlüdür. Toplumcu görüşte kooperatif sayısı her zaman yetersiz addedilmiş ve Türkiye’nin, işleyen yüz bin kooperatif kurularak tarım ülkesi konumuna getirilmesi planlanmıştır (Maraşlı, 1976: 5). Aynı zamanda söz konusu sistem, “millet sektöründeki” “teşkilatlanma prensibini” de destekler niteliktedir. Büyük şehirler de dâhil olmak üzere halkın, monolitik şekilde tek bir yönetim merkezine bağlı alt örgütlenmeler yoluyla birleştirilmesini tasarlayan Türk milliyetçileri, kooperatif yapılanmaları ile bu teoriyi pratikleştirmek istemişlerdir.

Alparslan Türkeş, Nevşehir ve Niğde mitinglerinden bir gün sonra, 22 Mayıs 1977’de Necip Fazıl Kısakürek ile Konya mitingine katılmıştır (Hergün, 22 Mayıs 1977: 1). Şehrin il sınırından itibaren konvoylarla ve kalabalık bir kitleyle karşılanan MHP heyeti, toplantının yapılacağı meydana seçmenle beraber geçiş sağlamıştır. Yol boyunca Dokuz Işık’ın her bir umdesi için ayrıca hazırlanan pankartlar, traktörlerin üzerine asılmış, “milliyetçiyiz-toplumcuyuz” dövizleri eşliğinde çiftçiler ve köylüler ellerinde tırpanlarıyla yürüyüşlere katılmışlardır.

Türkeş, zikredilen şehirde daha çok “Türk-İslam davası” üzerinde durmuş ve Türk Milleti’nin maneviyatını koruyacak partinin MHP olduğunu belirtmiştir. Miting boyunca diğer partiler hakkında da sert söylemlerde bulunan Türkeş; CHP’yi, “komünizm orağıyla kesip biçtiği kendi etini yiyen yamyam”, “Cumhuriyet, halk ve parti kelimelerinin ırzına geçen” ve “minare yerine küfrü rekzetmiş” parti, AP’yi, “her şeyi günübürlük muvazenelere bağlamış”, “işporta bile olsa dünya görüşüne çıkamamış”, “sermayelere boyun eğmiş”, “Tanzimat kuklası” parti, MSP’yi ise “hilalin yanı başına çekiç orak iliştiren”, “aziz davamızı topyekûn harcayan” ve “melamet olan” parti şeklinde tarif etmiştir (Hergün, 23 Mayıs 1977: 7).

Konya’da gerçekleşen mitingde Türkeş’in benimsediği üslup, diğer şehirlerde kullandığından oldukça farklıdır. Öncelikle Konya, sağ olarak adlandırılan üç büyük partinin de oy potansiyelinin yüksek olduğu bir şehirdir. Ortak seçmen statüsünde görülen “mukaddesatçı ve milliyetçi” kitleyi hem MHP, hem AP hem de MSP kazanmak istemektedir. Bu sebeple Türkeş, üslubunu sertleştirmiş ve oy geçişlerini önlemeye çalışmıştır. İkinci olarak mitingin gerçekleşmesinden bir gün önce Bülent Ecevit’in Kars’taki açık hava toplantısına “saldırı” gerçekleştirilmiş ve CHP kanadı eylemleri, “ülkücü komandoların” yaptığını söylemiştir (Cumhuriyet, 23 Mayıs 1977: 1). Bu durum da Türkeş’in retoriğinde değişime sebep olmuştur. Örneğin “millet sektörü” dahi hücumu dayalı bir üslupla dillendirilmiş, AP’ye; *“kızıldan sarıya, yeşilden maviye bütün renklere sahip nikâhsızlık veledi”* sözü yakıştırılmıştır. Zikredilen itham da AP’nin Marksizm, liberalizm ve İslamcılık görüşlerinin tamamını ideolojik noktada benimsemesine bir göndermedir.

Yurt gezileri çerçevesinde açık hava toplantılarına devam eden Türkeş, 24 Mayıs 1977’de seçimlere özel ilk radyo konuşmasını gerçekleştirmiştir (Hergün, 25 Mayıs 1977: 1). Daha çok anarşi konusunda fikirlerini belirten Türkeş, CHP’nin, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun (DİSK) ve Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği’nin (TÖB-DER) “ittifak” halinde olduklarından ve Marksist ideolojiyle hareket ederek “kardeş kavgasını körüklediklerinden” şikâyet etmiş ve Türkiye’nin “felakete sürüklendiğini” vurgulamıştır (Milliyetçi Hareket Partisi [MHP], 1977: 5). Aynı zamanda Türk milliyetçiliğini “siyasi aksiyon” yapan partinin de MHP olduğunu öne süren Türkeş, Türk Milleti’ni ancak MHP’nin “kurtarabileceğini” belirtmiştir.

Türkeş “siyasi aksiyon” söylemi, “doktriner Türk milliyetçiliği” görüşünün sistematüğini yansıtmaktadır. “Millet sektörünün” başat yöntemi; lider ve kadrosunun etrafında kümelenmiş kitlelerin, toplumculuk dinamizmine uygun şekilde milliyetçilik öğretilerini formüle ederek kitlelere ulaştırması ve bu yolla hareketi aksiyon safhasına taşımasıdır. Söz konusu aşamada Türk ve İslam görüşüyle sentezlenmiş ve “karşıt ideolojilerin” rakibi olabilecek konuma erişmiş Türk milliyetçiliği; aksiyoner, toplumcu ve doktriner olarak adlandırılmıştır (Öner, 1977: 3). Türkeş’in nutku da MHP’nin, Türkçülük görüşünü tek merkezde birleştirerek kuramsal hüviyete dönüştürmesi ve kitlelere ulaştırarak dinamik harekete taşımasıyla ilintilidir.

Radyo konuşmasının ardından yurt gezilerini sürdüren Türkeş, 25 Mayıs 1977’de Çankırı’ya ulaşmıştır. Zikredilen şehre “kilometrelerce uzayan konvoy eşliğinde” giriş yapan Genel Başkan, sık sık durarak yol kenarlarında kendisini karşılayan “köylü

vatandaşlarla” sohbet etmiş, “Komünizm’i ezecek tek lider Türkeş,” pankartları taşıyan “ölkücü gençlerle” konuşmuştur (Okuyan, 26 Mayıs 1977: 1). Ardından açık hava toplantısı düzenlemiş ve “milli devlet” doktrini üzerinden “özlenen ölkeyi MHP’nin inşa edeceğini” ileri sürmüştür (Hergün, 26 Mayıs 1977: 1).

Türkeş’in “milli devlet,” yaklaşımı, aynı hafta Tekirdağ’da miting düzenleyen Süleyman Demirel ile Malatya’da açık hava toplantısı tertip eden Bülent Ecevit’e cevap niteliği de taşımaktadır. Demirel, 20 Mayıs’ta zikredilen şehirde gerçekleştirdiği mitingde “şehirde ne varsa köyde de o olacak” demiş ve sermayenin yeniden düzenlenmesiyle beraber milli kalkınmanın gerçekleştirileceğini vazedmiştir (Cumhuriyet, 21 Mayıs 1977: 1). Bülent Ecevit ise 21 Mayıs’ta adı geçen şehirde konuşma yapmış ve “halka değil halkı sömürlere kemer sıkıracakız,” demiştir (Cumhuriyet, 22 Mayıs 1977: 1.). Söz konusu yaklaşımlar, söylem noktasında MHP’nin “millet sektörü” stratejisiyle aynıdır. Türk milletinin kalkınma noktasında “çoğulcu üretime” geçmesi ve “zenginleşen azınlığın” durdurulması gerektiği, böylelikle “sömürünün” kesin bir şekilde sonlandırılacağı anlayışı, bütün partilerde ve ideolojik teorilerde iz düşümlüdür. Türkeş’in bu noktada “milli devlet” vurgusu, “sömürünün kaldırılacağı” fakat hangi yolla olacağı üzerinedir. MHP’ye göre AP, CHP ve MSP, doktriner noktada yetersizlerdir. Liberal, kapitalist veyahut “siyasal ümmetçilik” akımlarına göre hareket etmekteledir. “Kökü dışarıda” olan bu düşüncelerin, “milletin kalkınmasına” fayda sağlayamayacaklarını, “ithal fikirlerin” Türk-İslam görüşüne ve dahi toplumun dinamiğine uygun düşmeyeceklerini düşünen parti, bu sebeple Türk milliyetçiliği fikir sisteminin “öncülük” edeceği “milli devlet” doktrinini öne sürmüştür (Genç Arkadaş, 15 Ocak 1975: 1). Böylece diğer partilerle kesişen ortak söylemler, “farklılaştırılmak” için ideolojik hüviyete büründürülmüş, “ezilenleri” sadece MHP’nin “kurtarabileceği” ve birçok sınıfa bölünmek istenen fakat özünde işkolları olarak anılması gereken sosyal tabakaların yalnızca toplumcu görüşle “eşitlenebileceği” savunulmuştur. Bu noktada MHP, anlatımını kuvvetlendirmek için milletvekili adaylarının mesleki dağılımlarını kamuoyuna bildirmiş ve listelerinde 46 öğretmen, 33 çiftçi, 26 işçi ve 12 emekli astsubayın bulunduğunu duyurmuştur. (Okuyan, 1977: 2). Söz konusu dağılım da “millet sektörünün” “sınıf demokrasisi” reddiyle örtüşmektedir. Türk milliyetçilerine göre “milli demokrasi” yaratılması için “altı sosyal dilim” TBMM içerisinde eşit sayılarla temsil edilmek zorundadır. Seçilecek vekiller de Türk milletinin “hassasiyetlerine uygun” özellikler taşımalılardır (Gül, 1977: 5). “Milletin kendine has” karakterine göre şekillenecek ve “gerçek ezilenlerin” temsiliyet hakkına erişecekleri sistem de “milli demokrasinin” var olduğu “milli devlet” olacaktır (Bayındır, 1969: 14). Hatta bu sistemin “denetlenmesi” ve eşit temsiliyet hakkının korunması için MHP, “sosyal dilimler bakanlığı” kurulmasını önermiş, “millet sektörünün” idari noktada uygulanmasını devlet garantisi altına almak istemiştir (Genç Arkadaş, 15 Ağustos 1975: 1).

Seçimlere dokuz gün kala Türkeş, Yozgat’ta yeni bir miting düzenlemiştir. 26 Mayıs’ta şehir meydanında konuşan Genel Başkan, “millet sektörünün” kalkınma prensibinde önemli yer tutan işçi meselesine değinmiştir. “İşçiler iş yerlerine ortak olacaktır” demiş ve Türkiye’de, “spekülatif, plansız ve amaçsız ekonomik büyüme hareketi” neticesinde işçilerin “mağdur” olduklarını söylemiştir (Hergün, 27 Mayıs 1977: 1). İktisadi

değerlendirmelerine devam eden Türkeş, iktidara ulaşmaları durumunda Türkiye'yi ekonomik yönden "bağımsızlığa kavuşturacaklarını" ve ülkeyi "Avrupa ile Amerika'nın pazarı olmaktan" çıkaracaklarını ileri sürmüştür.

Yozgat mitinginin akabinde 27 Mayıs 1977'te Türkeş; Gaziantep ve Kahramanmaraş'ta açık hava toplantısı düzenlemiştir. Konuşmasını "yerli üretim" merkezinde oluşturan Türkeş, Türkiye'nin hammadde kaynaklarının "emperyalizme kaptırılmaması" gerektiğini savunmuş, "yeraltı zenginliklerinin" "milli çıkarlara yönelik" kullanılması gerektiğini vurgulamıştır (Hergün, 28 Mayıs 1977: 1). Konuşmasının devamında ise sanayi sektöründe çalışan insanların, "geçim seviyesinin yükseltileceğini" "farklı istihdam bölgeleri yaratılacağını" ve "verimlilik için katma değer protokolünün uygulanacağını" vaat etmiştir (Okuyan, 1977: 2). Türkeş'in bu yaklaşımları da "millet sektörünün" istihdam doktriniyle doğru orantılıdır. Söz konusu sektöre göre "altı sosyal dilime" ayrılmış olan halk, iş yerlerine ortak olacakları gibi kurulacak fabrikaların etrafı da hem yaşam alanına hem de yeni iş kollarına açılacaktır. Böylece işsizliğin de bitirilebileceğini düşünen Türk milliyetçileri, "istihdam bölgeleriyle" kendi içinde bütünlük sağlayan, yeni "sermayeler yaratan" ve "yatırımları teşvik eden" merkezler kurabileceklerini belirtmişlerdir. (Yazgan, 1973: 3-9).

Gaziantep ve Kahramanmaraş mitinglerinin ardından MHP'nin "seçim gezilerine" karşı fiziksel saldırılar da gerçekleştirilmeye başlanmıştır. 28 Mayıs 1977'te İskenderun mitingi için toplanan kalabalığa bomba atılmıştır (Hergün, 29 Mayıs 1977: 1). Aynı gün Küçükçekmece Büyük Ülkü Derneği de tahrip edilmiştir (Hergün, 29 Mayıs 1977: 1). Şiddet eylemlerine rağmen Türkeş, hem İskenderun'da hem de Hatay'da açık hava toplantısı düzenlemiştir. Konuşmasında Milli Mücadele dönemine atıf yapmış, şimdi de Türkiye'nin "emperyalist güçler tarafından" tekrar işgal edilmek istendiğini vurgulamıştır. "Milli Birlik ve bütünlüğün," "Leninist, Maoist ve Stalinist" komünistler tarafından "tehlikeye sokulduğu" belirtmiş ve Türk milletini "kardeşliğe" davet etmiştir (Hergün, 29 Mayıs 1977: 7).

Türkeş'in; Leninizm, Maoizm ve türevi ideolojileri emperyalizm ile eş tutması, Türk milliyetçilerinin Soğuk Savaş'ın başladığı dönemden itibaren kullandıkları bir retorik olmakla beraber, aynı zamanda milliyetçi-toplumcu görüşe göre politikleştirilmiş "millet sektörü" doktrininin ayrılmaz parçasıdır. Türk milliyetçileri, mezkûr yıllarda ideolojilerin "milletler mücadelesi" içerisinde araç olduğuna inanmışlardır. Marksizm'in de "Rus emperyalizminin" tamamlayıcısı ve itici gücü olduğunu düşünmüşlerdir. Bu sebeple zikredilen görüşü emperyalizmin çeşitlerinden biri olarak değerlendirmişler ve Türkiye'deki uzantılarıyla "mücadele etmeyi" antiemperyalist düstur şeklinde telakki etmişlerdir (Genç Arkadaş, 15 Mart 1975: 1). Türkeş de mitinglerinde aynı üslubu kullanmış, MHP'nin, Türkiye'yi hedef alan "her türlü emperyalizmle" mücadele edeceğini beyan etmiştir.

Türkeş, beraberindeki heyet ile 29 Mayıs 1977'de Kırıkkale'ye hareket etmiş ve burada icra edilen mitingde "millet sektörünün" iktisadi noktada taban aldığı emek prensibi hakkında konuşmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi'nin "*emeği üretimin en kutsal unsuru ve insan şahsiyetinin ayrılmaz bir parçası olarak gördüğünü*" iblağ eden Türkeş, emeği söz konusu biçimde değerlendirmeyen ve "insan şahsiyetini" "bir mal olarak görerek"

sermayenin ve devletin “kölesi haline getiren” komünizme ve kapitalizme karşı olduklarını belirtmiş, “insanı insan olduğu için” seven ve “fırsat eşitliğiyle” “sosyal adalet” yaratan “millet sektörünü” desteklediklerini dile getirmiştir (Hergün, 30 Mayıs 1977: 1).

Türkeş, Anadolu ağırlıklı düzenlediği mitinglerinin ardından, 1 Haziran 1977’de İstanbul Beyazıt’ta açık hava toplantısı icra etmiştir (Hergün, 1 Haziran 1977: 1). Ankara’dan hareket eden MHP kadroları, İstanbul Yeşilköy Havalimanı’nda karşılanmışlar ve Beyazıt’a konvoy eşliğinde geçiş sağlamışlardır (Hergün, 1 Haziran 1977: 1). Alparslan Türkeş mitingde, CHP ve partililer hakkında konuşmuş, Lenin ve Marks’ı “önder bilen” CHP’nin, Atatürk’ü unuttuğunu söylemiştir (Hergün, 2 Haziran 1977: 1). Nutkunun çoğunluğunda Bülent Ecevit’i hedef alan Türkeş, CHP’ye bağlı oluşumların terör ve anarşiye sebep olduklarını iddia etmiştir.

İstanbul mitinginin düzenlendiği sırada basın üzerinden Türk işçisine yönelik yeni bir “sesleniş” de yayınlanmıştır. “Millet sektörü” stratejisiyle işçinin “sömürülmesinin” engelleneceğini ve “Sanayi Kentleri” kurularak söz konusu sınıfın istihdam edileceğini belirten Türkeş, zikredilen proje sayesinde “sosyal dilimlerin” çalıştıkları fabrikaların ortağı olacaklarını ve bu sayede yurtiçindeki “üretim bölgelerinin” altyapıya açık hale getirilerek; yol, ulaşım, sulama, elektrik, kanalizasyon hizmetlerinin daha kolay götürülebileceğini dile getirmiştir (Hergün, 2 Haziran 1977: 2).

Türkeş, İstanbul mitinginin ardından, 2 Haziran 1977’de; Tarsus, Adana ve İçel’de toplu nümayişlere katılmış, bütün milliyetçileri “MHP saflarına” davet etmiştir (Hergün, 3 Haziran 1977: 1). Adana’nın ardından Eskişehir ve Kütahya mitingleri için İç Anadolu’ya yönelmiştir (Hergün, 4 Haziran 1977: 1). Bu şehirlerde son seçim konuşmasını gerçekleştiren Genel Başkan, aynı gün ikinci defa radyodan halka seslenmiş, “tek başına seçime giren MHP’nin” “bütün milliyetçileri birleştirme” arzusunda olduğunu söylemiştir. Seçim politikalarını ve vaatlerini son defa radyodan seçmene sunan Türkeş, “Türkiye’nin sömürge şartlarından çıkarılması”, “hızlı kalkınma politikalarının uygulanması” ve “içimizdeki bölücülerle komünistlerin tehdidinin ortadan kaldırılması” için MHP’ye oy verilmesinin zaruri olduğunu dile getirmiştir (MHP, 1977: 51-54).

Türkeş ve MHP heyeti, 15 Mayıs’ta Çorum’da başlattıkları seçim mitinglerini 4 Haziran’da Eskişehir’de sonlandırmışlardır. Bu süreç içerisinde iki defa da radyo konuşması gerçekleştiren Türkeş, yirmi gün içerisinde toplamda yirmi beş il ve ilçede seçim kampanyası icra etmiştir.

3. Seçim Sonuçları ve Milliyetçi Çevrede Değerlendirilmesi

5 Haziran 1977 tarihinde gerçekleşen Milletvekili Genel Seçimleri, yüksek bir katılıma sahne olmuştur (Cumhuriyet, 6 Haziran 1977: 1). %70’i aşan oy kullanma oranı tespit edilmiş ve “politik zeminin hassasiyetine” rağmen “olaysız” geçen seçimlerde iki kişi hayatını kaybetmiştir (Hürriyet, 6 Haziran 1977: 1).

Seçimlerin ardından Bülent Ecevit CHP’sinin birinci parti olduğu kesinleşmiştir. MHP ise “sürpriz parti” olarak anılmış ve seçimlerde “büyük bir atılım” gerçekleştirdiği söylenmeye başlanmıştır (Hürriyet, 6 Haziran 1977: 1). 8 Haziran 1977 tarihinde ise “kesin sonuçlar” ilan edilmiş, Bülent Ecevit, iktidar olduklarını duyurmuştur (Hürriyet, 8 Haziran

1977: 1). Buna göre seçimlerin neticesinde; CHP 213, AP 189, MSP 24, MHP 16 vekil ile TBMM’de temsiliyet hakkı kazanmışlardır (Cumhuriyet, 8 Haziran 1977: 1).

Seçim sonuçları MHP ve Türk milliyetçisi taban tarafından ayrıca takip edilmiştir. MHP, ilk gelen sonuçlara göre “üçüncü parti” olduğunu duyurmuş, “oy patlaması” yaşandığını söylemiştir (Hergün, 7 Haziran 1977: 1). Necdet Sevinç, “Milliyetçi Türkiye Savaşçıların zafer kazandıklarını” dile getirmiştir (Sevinç, 1977: 1). Devlet gazetesi ise geçen seçime nazaran MHP’de, “%200’lük bir oy artışı” olduğunu ilan etmiştir (Devlet, 6 Haziran 1977: 2).

İlk sonuçlara göre üçüncü parti olan MHP, kesin sonuçların ilanından sonra ise dördüncü sıraya gerilemiş ve Türkiye’deki 67 şehrin sadece 14 tanesinden vekil çıkarabilmiştir (Hergün, 8 Haziran 1977: 1).

Kesin sonuçların alınmasından itibaren MHP, diğer partilerin “koalisyon kulislerine” katılmıştır. İlk noktada Bülent Ecevit, “MHP ve AP ile” koalisyon yapmayacaklarını bildirmiştir (Cumhuriyet, 9 Haziran 1977: 1). Süleyman Demirel ise “milliyetçi partiler iktidarı sola teslim etmemelidir,” beyanatı vermiştir (Cumhuriyet, 9 Haziran 1977: 1) İki amiral partinin zikredilen açıklamaları üzerine İkinci Milliyetçi Cephe “söylentileri” konuşulmaya başlanmıştır. Bu noktada Türkeş, 7 Haziran 1977’de Süleyman Demirel ile görüşme gerçekleştirmiştir (Hergün, 8 Haziran 1977: 1). 11 Haziran 1977’de ise Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu; “ülkeyi CHP’ye teslim etmemek için sağ partiler koalisyonunun kurulması gerekir” şeklinde açıklama yapmıştır (Hergün, 12 Haziran 1977: 1).

Anlaşılabileceği üzere MHP, seçim sonuçlarından “memnundur” ve Milliyetçi Cephe Koalisyonu’nun devam etmesi taraftarıdır. Özellikle 14 Ekim 1973 Genel Seçimleri’ne nazaran hem oy oranını arttırmış hem de milletvekili sayısını 3’ten 16’ya yükseltmiştir. 1973’te Adana, Yozgat ve Ankara ile sınırlı kalmış bir seçim başarısına sahip iken 1977’de 14 şehirden (Adana, Ankara, Çorum, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, İstanbul, Kahramanmaraş, Kayseri, Konya, Niğde, Sivas, Tokat, Yozgat) vekil çıkartabilmiştir. Özellikle Konya’dan Ağâh Oktay Güner ve İhsan Kabadayı olmak üzere iki vekil seçtiren MHP, MSP’ye karşı yürüttüğü “Türk-İslamcı” propagandada başarılı olmuştur. Milletvekili “çıkartamadığı” şehirlerde de yüksek oy alan MHP, “seçim sistemi sebebiyle” daha fazla temsiliyet kazanamadığını iddia etmiştir (Devlet, 6 Haziran 1977: 2).

Seçimlerin sonuçlanması ve Bülent Ecevit’in “tek başına” hükümet kurabilecek milletvekili sayısına sahip olamaması, “sağ partileri” yeni koalisyon arayışlarına yöneltmiştir. Bu, MHP’ye ve organik bağlı kuruluşlarına karşı “şiddet eylemlerinin” artmasıyla aynı devreye tekabül etmiştir. Seçimin bitmesinden itibaren milliyetçi yapılara karşı “bombalı” eylemler düzenlenmeye başlanmıştır (Hergün, 12 Haziran 1977: 1). 14 Haziran 1977’de MHP Beşiktaş İlçe Gençlik Kolları İkinci Başkanı İsmail Oktar öldürülmüştür (Hergün, 16 Haziran 1977: 1). 19 Haziran 1977’de Can Karaosmanoğlu (Hergün, 20 Haziran 1977: 1) ve 20 Haziran 1977’de de Orhan Demir ve Ahmet Tekin hayatlarını kaybetmişlerdir (Hergün, 21 Haziran 1977: 1).

MHP ve Ülkücü Kuruluşlara yönelik “saldırıların” yoğunlaştığı dönemde Bülent Ecevit, 40. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ni kurarak Başbakan olmuştur (Hergün, 23

Haziran 1977: 1). MHP'ye göre "işgal hükümeti" olan söz konusu iktidar uzun süre işbaşında kalamamış ve 3 Temmuz 1977'de TBMM'de yapılan yoklamada, güvenoyu alamayarak düşmüştür (Cumhuriyet, 4 Temmuz 1977: 1). Bunun üzerine dönemin Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, hükümet kurma yetkisini Süleyman Demirel'e tevdi etmiştir (Cumhuriyet, 5 Temmuz 1977: 1). Alparslan Türkeş ve MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan ile görüşen Demirel, partileri "prensip" noktasında uzlaştırmıştır (Cumhuriyet, 8 Temmuz 1977: 1). Aynı günlerde Bülent Ecevit ve CHP'den gelen "ortaklık" teklifini reddetmiş ve "cephe koalisyonu" için protokol hazırlayarak MHP ve MSP'ye sunmuştur. (Cumhuriyet, 9 Temmuz 1977, s. 1).

Süleyman Demirel'in, koalisyon iktidarı için hazırladığı "ittifak protokolü" partiler arasında ilk "bölünmelerin" yaşanmasına sebep olmuştur. MHP ve MSP'ye "azami altı bakanlık" teklif edilmiş, fakat muhataplar tarafından itiraz edilmiştir (Hergün, 17 Temmuz 1977: 1). MHP heyeti bu noktada beş bakanlığa "razı olabileceklerini" dile getirmiş, Başbakan Yardımcılığı, Devlet, Ticaret, Gümrük ve son olarak da Sağlık veyahut Kültür Bakanlıklarının kendilerine teklif edildiğini kamuoyuna bildirmiştir. MSP ise dokuz bakanlık istemiş ve özellikli şekilde İçişleri ve Milli Savunma Bakanlıklarını talep etmiştir (Hergün, 17 Temmuz 1977: 7).

Partiler arasındaki "bakanlık paylaşımları" koalisyonun kurulmasını geciktirmiştir (Cumhuriyet, 16 Temmuz 1977. 1). Bu noktada MHP, kendisine teklif edilen "mevkileri" kabul etmiş, "yatırım temalı" bir bakanlık isteğinde bulunmasına rağmen talebi kabul görmemiştir (Cumhuriyet, 17 Temmuz 1977: 1). Bunun üzerine MHP, MSP'nin İçişleri, Milli Eğitim ve Milli Savunma Bakanlıkları isteklerine karşı çıkmıştır (Cumhuriyet, 19 Temmuz 1977: 1).

İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti'nin kuruluşu için süren görüşmeler, nihayetinde 19 Temmuz 1977'de sonlanmıştır. Necmettin Erbakan ile görüşen Süleyman Demirel, MHP'nin isteklerini iletmış ve "uzlaşma" arayışına başlamıştır (Cumhuriyet, 20 Temmuz 1977: 1). Son raddede "Milli Eğitim ve Milli Savunma Bakanlıklarından" "vazgeçen" MSP, teklifleri kabul etmiştir. Böylelikle 21 Temmuz 1977'de, İkinci Milliyetçi Cephe Hükümeti olarak da anılan 41. Türkiye Hükümeti kurulmuştur. MHP; Başbakan Yardımcılığı (Alparslan Türkeş), Devlet Bakanlığı (Sadi Somuncuoğlu), Ticaret Bakanlığı (Agâh Oktay Güner), Sağlık Bakanlığı (Cengiz Gökçek) ve Gümrük ve Tekel Bakanlığı (Gün Sazak) olmak üzere yeni hükümette beş bakanlık almıştır (Hergün, 22 Temmuz 1977: 1).

Sonuç

5 Haziran 1977 Türkiye Genel Seçimleri, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden önce gerçekleşmiş son "milletvekili" seçimleridir. "Politik şiddetin" ivme kazandığı dönemde cereyan eden seçimlerde MHP, "Millet Sektörü," ismini verdiği ve Dokuz Işık Doktrini'ne dayandırdığı "toplumsal kalkınma" vaatleri ile seçmenin karşısına çıkmış ve baskın şekilde "toplumcu" bir politik rota benimsemiştir.

Alparslan Türkeş ve Ülkücü kadroların seçim boyunca izledikleri stratejiler, 1965 senesinden itibaren şekillenen ve "Milliyetçi-Toplumsalcılık" fikriyatının bakiyesini taşıyan "Millet Sektörü" prensibiyle doğrudan örtüşmüştür. Bu noktada söz konusu prensip, kendi içerisinde birçok "alt cephe" barındırıyor olsa bile özünde üç ana anlayışa isnat etmiştir.

Bunlar; özel ve kamu sektörlerinin yanı sıra yeni bir sektör alanı yaratarak sermaye birikimini ve yönetim erkini milletin tasarrufuna bırakmak, dönemin Marksist ve liberal kapitalist ideolojilerinin karşısında “üçüncü yol” olarak yeni bir ideolojik sistem inşa etmek ve ülkedeki çalışan nüfusu “altı sosyal dilim” özelinde örgütlendirerek kalkındırmaktır.

Millet Sektörü'nün sayılan şiarlarının, seçim süreci boyunca MHP tarafından benimsendiği ve sürekli şekilde açık hava gösterilerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu noktada Alparslan Türkeş, miting meydanlarında sadece söylevde bulunmamış, ziyaret ettiği bölgelerin sosyoekonomik durumları hakkında da Toplumcu ilkelere dayanan ve seçim stratejisiyle örtüşen açıklamalarda bulunmuştur. Çorum'da gerçekleşen ilk mitingde seçim kampanyasını doğrudan “Millet Sektörü'ne” bağlı refah politikaları anlatısıyla açan Türkeş, özellikle ülke yatırımlarının yoğunlaşmadığı Doğu ve Güneydoğu gezileri sırasında konuşmasını ağırlıklı olarak sosyal kalkınmaya ayırmıştır. Örneğin Erzurum, Elazığ ve Kayseri gibi sanayi kentleri olarak görülen bölgelerde mutlak suretle fabrika temelli ve sanayileşme odaklı açıklamalarda bulunmuş, “Millet Sektörü” stratejisinin öne sürdüğü “yerli üretim” prensibiyle zikredilen kentlerin kalkındırılacağını beyan etmiştir. Orta Anadolu'da ise “köycülük” umdesini merkezine alan Türkeş, tekraren “altı sosyal dilim” vurgusu yaparak nüfusun büyük kısmının yaşadığı köyleri, nasıl geliştireceklerini açıklamıştır. Söz konusu demeçlerde de Marksizm ve kapitalizm ideolojilerini reddetmiş, yerlerine iktisadi yönden “Dokuz Işık'ı,” politik yönden de doğrudan doktriner Türk milliyetçiliğini koymuş ve ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal yönlerinin tamamen halkın tasarrufunda kalacağını ileri sürmüştür. Fakat bu noktada “Millet Sektörü'nün” parti sloganlarında vurgulandığı ve seçim beyannamesinde açıklandığı şeklinin ötesine geçilmediği fark edilmiştir. “Fabrikalara ortak olmak,” “kooperatifler inşa etmek,” “istihdam sağlamak,” “vurguncu düzeni değiştirmek” gibi Millet Sektörü'nün prensipleri daha çok aksiyomatik anlatımla değerlendirilmiş, halkın kolay benimseyebileceği ve kabul edebileceği düzeye indirgenmiştir. Hâlbuki “Millet Sektörü'nde” “altı sosyal dilimin” üretime ne koşulda ve ne surette katılacağı, örgütlenmelerin ne şekilde gerçekleştirileceği, pratiğe uygun şekilde teorik zemine oturtulmuştur. Bu noktada MHP ve Türkeş, siyasete uygun bir dil kullanarak kuramsal anlayışı geri planda bırakmışlardır.

Seçim sürecinde Alparslan Türkeş'in ve kurmaylarının konuşmaları, Millet Sektörü ile uyumlu olduğu gibi dönemin milliyetçi kuruluşlarının söylemleriyle de iz düşümlüdür. Türkeş, seçim boyunca aslında milliyetçi fikir sisteminin geçmişten itibaren biriken ve 1977 senesine kadar uzanan zaman diliminde süreklilik sağlayarak gelişen düşünce bakiyesini doktrin etmiş ve meydanlarda halka iletmiştir. Köycülüğe önem verilmesi, işçi haklarının iyileştirilmesi, milliyetçiliğin yapısı gereği halka ait olması gibi düşünceler, Millet Sektörü'nün yaratılmasına olanak sağlamış ve parti de taşıyıcılığını üstlenmiştir. Bu sebeple Türkeş, tümevarım noktasında değerlendirmeler ortaya koyarken, Türk milliyetçileri ise alt metinleri hazırlamışlar, ayrıntıları oluşturmuşlardır. Böylece seçim sürecinde birbirini tamamlayan bir stratejik rota inşa edilmiştir.

Seçim sürecinde dikkat çeken hususlardan bir diğeri ise “anarşi ve terör” yaklaşımlarıdır. MHP kadroları Türkiye'de “örtülü iç savaş” olduğunu belirtmişler ve MHP dışında diğer partilerin söz konusu durumun oluşmasında “müsebbip” olduklarını

vurgulamışlardır. “Kızıl terör” şeklinde andıkları ve Türkiye’yi “bölmek” istediğini düşündükleri Marksizm, Komünizm, Leninizm ve Maoizm akımlarını “durdurabilecek” tek partinin MHP olduğunu söylemişlerdir. Buna paralel olarak Liberalizm ve Kapitalizm cereyanları da sıklıkla eleştirilmiş ve “sol” kadar “tehlikeli” görülmüştür. Bu yaklaşımlar da Milli Güvenlik teorileriyle paralellik arz eden “Millet Sektörü” anlayışının sonucudur. Özünde “üçüncü yol” olmak için geliştirilen doktrin, muhtevasında Soğuk Savaş döneminin demirbaş ideolojilerine karşı bir mukavemet cephesi refleksine de sahiptir. İktisadi yönden eleştirilen Marksizm ve kapitalizm ideolojilerinin aynı zamanda toplumsal ayrışma yarattığını da doktrine eden “Millet Sektörü,” sosyoekonomik hüviyetine uygun şekilde iktisat ve güvenlik bilimlerini bünyesinde birleştirmiştir. Mitinglerde ve ilçe kongrelerinde de Türkes, milli güvenlik ve ülkeyi etkileyen “anarşi” hakkında konuşurken, sürekli şekilde Marksizm ve kapitalizmin iktisadi sistematiğini de eleştirmiş ve hâlihazırda bu durumun esas olarak “anarşiyi yarattığı” sonucuna ulaşmıştır.

Esas noktada MHP’nin, bütün politika anlayışını “Millet Sektörü” doktrinine uyarladığını ve kurumsal kimliğini de aynı şekilde Toplumcu fikriyatla bütünleştirdiği sonucuna varılmaktadır. Türkiye’nin içtimai meselelerini, milliyetçilik zaviyesinden çözümlemek ve sosyal, ekonomik ve siyasi ilerlemeyi, her alanda bütünleştirmek isteyen MHP, “Millet Sektörü” ile yeni bir ekonomik kalkınma modeli yarattığı gibi ideolojik hüviyetini de temellendirebileceği görüş inşa etmiştir. Bu noktada Millet Sektörü, dolaylı şekilde yöntem ve araç haline de gelmektedir. Milli Devlet sisteminin de isnat ettiği kuram, böylece temel nüve olmuştur. MHP’nin bu sayede, siyasetini halkçı çerçeveye yerleştirerek salt milli güvenlik doktrinlerinden ibaret bulunmayan bir siyasi hareket olduğunu ispatlamıştır.

REFERENCES

- 2. MC hükümeti kuruluyor. (1970, 20 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Ak, M. (1975, 1 Ağustos). Milli Doktrin Açısından Millet Sektörü. *Genç Arkadaş*, (13), 8.
- Akdağ, Z. (1977, 21 Mayıs). Notlar. *Hergün*, 1.
- Akıncı, Y. (1971, Ağustos). Ülkücü Köylü Birlikleri. *Türkiye Ülkücü Gençlik Dergisi*, (12), 8.
- Akkaya, F. vd. (1969). *Milliyetçi Türkiye’ye Doğru*. Garanti Matbaası.
- Aksoy, Y. (1969, 24 Şubat). Neden Kalkınmıyoruz. *Türk Yolu*, (3), 13.
- Aktepe, E. (1972, Mayıs). Kalkınmamızda Kooperatifçilik Hareketi. *Töre*, (12), 44.
- Aktepe, E. (1976, 29 Mart). Millet Sektörü Hakkında Bir İnceleme. *Devlet*, (334), 6.
- Aktepe, E. (1976, 5 Nisan). Millet Sektörü Hakkında Bir İnceleme-2. *Devlet*, (335), 6-7.
- Akyüz, M. (1975, 15 Mayıs). Millet sektörü. *Genç Arkadaş*, (9), 9.
- Ankara’da Yoğun Kulis Faaliyetleri Başladı. (1977, 8 Haziran). *Hürriyet*, 1.
- AP, MSP ve MHP Arasındaki Bakanlık Pazarlıkları Çıkmaza girdi. (1977, 16 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Arabalar Çamura Saplandı. (1977, 17 Mayıs). *Hergün*, 1.

- Arık, A. (1971, Mayıs-Haziran). Milliyetçi-Toplumcu Açından Hali Hazır Zihni Muhtevanın Değiştirilmesi Problemi. *Töre*, (29), 11-16.
- Aslanpınar, A. (1977, Mayıs). Sosyal Bütünleşme. *Pusat*, (10), 10.
- Bakanlar kurulu. (1977, 22 Temmuz). *Hergün*, 1.
- Bayındır A. (1969, Ekim). *Milli Hareket*, (39), 14.
- Bayındır, A. (1973). *Dokuz Işık Açısından Milliyetçi Sanayi Sistemi*. Toker Matbaası.
- Bilgiç: MHP ile Anlaşmaya Vardık Sıra MSP'ye Geldi. (1977, 17 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Bir Günde 3 Ülkücü Daha Şehit Edildi. (1977, 21 Haziran). *Hergün*, 1.
- Bölemezler. (1977, 20 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Bütün Dünya Şahittir ki MHP İktidara Yürümektedir. (1977, 21 Mart). *Devlet*, (385), 5.
- Cepheci Liderler Koalisyon için... (1977, 8 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- CHP 200'ü Aştı. (1977, 6 Haziran). *Hürriyet*, 1.
- CHP Lideri Ecevit'in Kars Mitinginde Olaylar Çıktı. (1977, 23 Mayıs). *Cumhuriyet*, 1.
- CHP Taksim'i Kremlin Meydanı'na Benzetti. (1977, 2 Haziran). *Hergün*, 1.
- CHP ve MSP'yi Eleştiren Demirel. (1977, 21 Mayıs). *Cumhuriyet*, 1.
- CKMP Programı. (1965). *Müreffeh ve Kuvvetli Türkiye İçin*. Arı Matbaası.
- Demirel, Bülent Ecevit'in AP-CHP Koalisyonu Önerisini Reddetti. (1977, 9 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Demirel-Erbakan Görüşmesi, MHP Ödün Vermeyince Bugüne Ertelendi. (1977, 19 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Demirel: Milliyetçi Partiler Topluluğu İktidarı Sola Teslim Etmemelidir. (1977, 9 Haziran). *Cumhuriyet*, 1.
- Demirel'in MHP ile İşbirliği Önerisini Türkes Kabul Etmedi. (1977, 15 Nisan). *Cumhuriyet*, 1.
- Demirel, S. (1975). Büyük Türkiye, Dergâh Yayınları.
- Demokrasi; Siyasi ve Ekonomik Cephesiyle Bütünleştirilmelidir. (1975, 1 Eylül). *Genç Arkadaş*, (15), 1.
- Ecevit: AP ve MHP Dışında Her Türlü Koalisyonu Hazırız. (1977, 9 Haziran). *Cumhuriyet*, 1.
- Ecevit: Halka Değil Halkı Sömürenlere Kemer Sıktıracağız. (1977, 22 Mayıs). *Cumhuriyet*, 1.
- Ecevit'in Beslemeleri Kanlı Saldırlara Geçti. (1977, 12 Haziran). *Hergün*, 1.
- Ecevit'in İşgal Hükümeti Mason Localarının Desteği ile Kuruldu. (1977, 23 Haziran). *Hergün*, 1.
- Emperyalizm Çanakkale'de Vuruldu. (1975, 15 Mart). *Genç Arkadaş*, (5), 1.
- Ercişli, M. (1977, 1 Nisan). Türkiye Ekonomisi. *Ülkücü Kadro*, (8), 8-9.
- Etçioğlu, E. (1977, 15 Haziran). Millet Sektöründe İstihdam Meselesi. *Ülkücü Kadro*, (13), 13.

- Etçioğlu, E. (1977, 15 Mayıs). Millet Sektöründe İşletmecilik Meselesi. *Ülkücü Kadro*, (11), 13.
- Eyüboğlu: MHP-AP İşbirliği Haberleri MHP'den Korkanların Bir Oyunudur. (1977, 15 Nisan). *Hergün*, 1.
- Genç, O. (1975, 1 Kasım). İşçi Fabrikaya Ortak: Millet Sektörü. *Genç Arkadaş*, (18), 9.
- Gök, Y. (1976, Mayıs). Köylümüzün ve Türkiye'nin Meseleleri. *Yiğit Köylüm*, (1), 5.
- Gül, M. (1977, 1 Şubat). Milli Demokrasi. *Ülkücü Kadro*, (4), 5.
- Hammadde Kaynakları Milli Çıkarların Emrinde Tutulacaktır. (1977, 28 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Hükümet Güven Alamadı. (1977, 4 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- Hükümet Kurma Görevi Demirel'e Verildi. (1977, 5 Temmuz). *Cumhuriyet*, 1.
- İhtiyari Sendikacılık İşçiyi Yalnız ve Sahipsiz Bırakmıştır. (1975, 22 Eylül). *Devlet*, (307), 5.
- İşçiler İş Yerine Ortak Olacaktır. (1977, 27 Mayıs). *Hergün*, 1.
- K. Çekmece B.Ü.D. Bombalandı. (1977, 29 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Karaca, K. (1971). *Milliyetçi Türkiye: Milliyetçi Toplumcu Düzen*. Çınar Yayınları.
- Kavuncu. B. (1977, 2 Mayıs). *Genç Arkadaş*, (6), 2.
- Kayseri Bugün Tarihi Bir Gün Yaşıyor. (1977, 20 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Kesin Sonuç. (1977, 8 Haziran). *Cumhuriyet*, 1.
- Kesinleşen Son Durum. (1977, 8 Haziran). *Hergün*, 1.
- Komünistler İskenderun'da MHP Mitingine Bomba Attılar. (1977, 29 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Komünizm'i CHP Besler, AP Seyreder, MSP Affeder, MHP Ezer. (1977, 9 Mayıs). *Devlet*, (392), 1.
- Korkusuzca Feragatle Mücadele Şarttır. (1974, 7 Ocak). *Devlet*, (218), 8.
- Külünk. H. Madenler Devletleştirilmelidir. (1977, 15 Haziran). *Ülkücü Kadro*, (13) 6.
- Maraşlı. E. Kooperatif Spekülasyonu. (1976, 1 Şubat). *Genç Arkadaş*, (22), 5.
- Maraşlı, E. (1977). *Milliyetçi Kooperatif Sistemi*. Genç Kalemler Yayınları.
- MHP 1977 Seçim Beyannamesi. (1977, 16-30 Mayıs). *Devlet*, (393-395), 6-7.
- MHP 3. Parti. (1977, 7 Haziran). *Hergün*, 1.
- MHP İktidarı Milli Harp Sanayii'ni Kuracaktır. (1977, 21 Mayıs). *Hergün*, 7.
- MHP İşçi Komitesi Görüşlerini Belirtti. (1973, 12 Şubat). *Devlet*, (171), 3.
- MHP Lideri Türkeş Bugün Konya'da Konuşacak. (1977, 22 Mayıs). *Hergün*, 1.
- MHP Seçim Kampanyasını Açtı. (1977, 15 Mayıs). *Hergün*, 1.
- MHP'nin Seçim Sloganları. (1977, 24 Nisan). *Hergün*, s.1.
- MHP'ye Evet. (1977, 4 Haziran). *Hergün*, 1.
- Milletimiz: Kurtuluş Türkeş'te Diyor. (1977, 11 Nisan). *Devlet*, (388), 1.
- Milliyetçi Hareket Partisi. (1977). *1977 Genel Seçimi Radyo Konuşmaları*. Başbakanlık Basımevi.

- MİSK Genel Başkanı Akıncı. (1977, 12 Haziran). *Hergün*, 1.
- Modern Kitlevî Üretime Kavuşmalıyız. (1973, 5 Mart). *Devlet* (174), 4.
- MSP'nin Tutumu Kilitlenmeye Yol Açtı. (1977, 17 Temmuz). *Hergün*, 1.
- Muhteşem Karşılama Töreni Hazırlandı... (1977, 1 Haziran). *Hergün*, 1.
- Nacak, S. (1975, Mayıs). Türkiye'de Sanayileşme Meselesi. *Hasret*, (3), 3.
- Necip Fazıl MSP İslam Davası'na İhanet Etmiştir. (1977, 23 Mayıs). *Hergün*, 7.
- Okuyan, Y. (1977, 18 Mayıs). Erzurum. *Hergün*, 1.
- Okuyan, Y. (1977, 26 Mayıs). Çankırı'dan Bildiriyor. *Hergün*, 1.
- Okuyan, Y. (1977, 26 Mayıs). Ezilen İnsanların Tek Umudu MHP'dir. *Hergün*, 2.
- Okuyan, Y. (1977, 28 Mayıs). Türkeş Diyor ki. *Hergün*, 2.
- Öner, S. (1977, 1 Ocak). Doktriner Türk Milliyetçiliği; Ülkücü, Toplumcu ve Dinamiktir. *Ülkücü Kadro*, (2), 3.
- Ortak Pazar'a Hayır Diyoruz. (1977, 19 Mayıs). *Hergün*, 7.
- Seçimler Genellikle Olaysız Geçti: 2 Ölü. (1977, 6 Haziran). *Hürriyet*, 1.
- Sevinç, N. (1975, 15 Mayıs). Özel Sektör ve Madencilik. *Genç Arkadaş*, 7.
- Sevinç, N. (1977, 13 Nisan). MHP ve AP. *Hergün*, 1-7.
- Sevinç, N. (1977, 15 Nisan). Birleşmek İhanettir. *Hergün*, 1.
- Sevinç, N. (1977, 8 Haziran). Zafer MHP'nin. *Hergün*, 1-7.
- Solcular 10 Gün Önce Vurmuştu. (1977, 20 Haziran). *Hergün*, 1.
- Solcuların Şehit Ettiği Ülkücü Genç Toprağa Verildi. (1977, 16 Haziran). *Hergün*, 1.
- Sosyal Dilimler Bakanlığı Kurulmalıdır. (1975, 15 Ağustos). *Genç Arkadaş*, (14), 1.
- Toprak Dağıtımını İlk Tatbik Eden Parti MHP'dir. (1977, 21 Nisan). *Hergün*, s.7.
- Tarım Kentleri Uygulaması Urfa'da Başladı. (1977, 7 Mart). *Devlet*, (383), 4.
- Taşer, M. (1976, 19 Haziran). Kooperatifçilik. *Pusat*, (2), 16.
- Tüm Yurtta Genellikle Sakin Geçen Seçimlere... (1977, 6 Haziran). *Cumhuriyet*, 1.
- Tuğcugil, A. (1977). *Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi Teori*. Töre-Devlet Yayınları.
- Tunç, İ. (1969, Eylül). Fiatlar ve Toprak Reformu. *Ocak*, (21), 7.
- Türkeş, A. (1968, 20 Temmuz). Üçüncü Yol. *Milli Hareket*, (24), 2.
- Türkeş, A. (1976). *Milli Doktrin Dokuz Işık*. Kutluğ Yayınları.
- Türkeş, A. (1977). *Gönül Seferberliğine*. Kutluğ Yayınları.
- Türkeş, A. (1980). *Bunalımdan Çıkış Yolu*. Yeni Yayınları.
- Türkeş: Ağır Sanayi Kuracağız. (1977, 18 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Türkeş Bugün Dadaşlar Diyarı Erzurum'da. (1977, 18 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Türkeş Bugün Eskişehir ve Kütahya'da. (1977, 4 Haziran). *Hergün*, 1.
- Türkeş Bugün Gümüşhane ve Erzincan'da. (1977, 17 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Türkeş Demirel'le Görüştü. (1977, 8 Haziran). *Hergün*, 1.
- Türkeş: Emek Köle Haline Getirilemez. (1977, 30 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Türkeş: Kimse ile Birleşmiyoruz. (1977, 15 Nisan). *Hergün*, 1-7.
- Türkeş: Milli Birlik ve Beraberlikle İhanetlerin Önü Alınacaktır. (1977, 4 Nisan). *Devlet*, (357), 11.
- Türkeş Radyo'da Türk Milleti'ni Uyardı. (1977, 25 Mayıs). *Hergün*, 1.

- Türkes: Türk Milleti'nin Özlediği... (1977, 26 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Türkes: Vatandaşları Ülkümüzün Bayrağı Altında... (1977, 14 Mart). *Devlet*, (384), 1.
- Türkes'ten Yiğit Türk İşçisine Sesleniş-2. (1977, 2 Haziran). *Hergün*, 2.
- Türkiye'nin Ortak Pazar'da İş Yoktur. (1977, 24 Nisan). *Hergün*, 7.
- Türk Köylüsü MHP İktidarında Mutlu Olacaktır. (1977, 22 Mayıs). *Hergün*, 1.
- Ülkücü Esnaflar Derneği. (1975, 5 Mayıs). *Devlet*, (287), 10.
- Ülkücü İşçiler Birliği. (1971, 26 Nisan). *Devlet*, (108), 11.
- Ülkücü Memurlar Derneği Kongresi Yapıldı. (1975, 28 Temmuz). *Devlet*, (299), 11.
- Ünal, T. (1976). *Tarım Kentleri: Milliyetçi Toplumcu Düzen*. Milli Ülkü Yayınları.
- Ve Türkes Bugün İstanbul'da. (1977, 1 Haziran). *Hergün*, 1.
- Yabancı İdeolojilerin Uşaklarını Tepeleyeceğiz. (1975, 1 Ocak). *Genç Arkadaş*, (1), 1.
- Yazgan, T. (1973, Temmuz). Milli İstihdam. *Töre*, (26), 3-9.
- Yazgan, T. (1975, Eylül). Türkiye'de Sendika Tipi Meselesi. *Töre*, (52), 24.
- Yozgat Türkes'i Bağrına Bastı. (1977, 27 Mayıs). *Hergün*, 1-7.
- Zafer Milliyetçi Hareketin. (1977, 29 Mayıs). *Hergün*, 7.
- Zafer Milliyetçi Hareket'in. (1977, 6 Haziran). *Devlet*, (396), 2.